

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

Podoblasť vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka

Vzdelávacia oblasť jazyk a komunikácia

Podoblasť slovenský jazyk ako druhý jazyk

Charakteristika podoblasti

Vzdelávaciu podoblasť Jazyk a komunikácia – vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka tvorí vyučovací predmet **slovenský jazyk a slovenská literatúra**. Vyučuje sa ako povinný predmet v národnostných školách a národnostných triedach, v ktorých je vyučovací jazyk maďarský.

Cieľom vzdelávacej podoblasti je naučiť žiakov komunikovať v slovenskom jazyku, dorozumievať sa v bežných komunikačných situáciách, ako aj v situáciách typických pre školské prostredie, pričom sa kladie dôraz na praktické využitie osvojených spôsobilostí, efektívnu komunikáciu a **činnostne zameraný prístup**. Činnostne zameraný prístup považuje žiakov za aktívnych účastníkov procesu učenia sa a používateľov jazyka. Žiaci teda nie sú pasívnymi prijímateľmi informácií, ale osvojujú si jazyk vykonávaním zmysluplných úloh, ktoré reflektujú ich reálny život. Novozískavané vedomosti sa pre-pájajú s predchádzajúcimi a zároveň s poznatkami z iných predmetov. Zdôrazňuje sa **uplatňovanie metód a techník vyučovania cudzích jazykov**, aktívne a zmysluplné používanie jazyka, pri ktorom sa rozvíja počúvanie s porozumením, hovorenie, čítanie s porozumením a písanie.

Vzdelávacia podoblasť – slovenský jazyk ako druhý jazyk, v súlade s ostatnými predmetmi vo vzde-lávacej oblasti Jazyk a komunikácia, obsahuje tri základné zložky: **receptiu**, **produkciiu** a **interakciu**, ktoré sú komplementárne prepojené a vytvárajú jeden komponent pod názvom Komunikačné ja-zykové činnosti. **Receptia** zahŕňa porozumenie rôznych druhov a žánrov počúvaného a čítaného textu, t. j. získanie, spracovanie a vyhodnotenie informácií. Rozvíja schopnosť žiakov počúvať a či-tať text a porozumieť mu. **Produkciiu** zahŕňa tvorbu rôznych útvarov/žánrov hovoreného alebo písaného textu. Rozvíja schopnosť žiakov tvoriť hovorený alebo písaný text a vyjadrovať pritom rozličné komunikačné zámery. **Interakcia** zahŕňa aktívnu komunikáciu v ústnej alebo písomnej forme. Zámerom rozvíjania interakcie je efektívna komunikácia myšlienok, pocitov, potrieb a ná-zorov, kladenie otázok a aktívne počúvanie (čítanie). Rozvíja schopnosť žiakov primerane vstupovať do komunikácie a rešpektovať pritom komunikačného partnera.



Obrázok č. 1. Komponent vzdelávacej podoblasti J a K – slovenský jazyk ako druhý jazyk

Pragmatická, jazyková a sociolingválna zložka komunikácie tvoria integrálnu súčasť komunikačnej kompetencie, ako sú definované v Rámci¹. Tieto zložky sú neoddeliteľné a vzájomne prepojené pri používaní akéhokoľvek jazyka. Významnou mierou sa podieľajú na obsahu výučby slovenského jazyka ako druhého jazyka a vytvárajú základ obsahového štandardu. Pragmatická zložka zahŕňa komunikačné **funkcie jazyka**, pričom na každej komunikačnej úrovni je možné vyjadriť rovnakú funkciu jazyka inak (pomocou iných jazykových prostriedkov). Funkcie jazyka je možné voľne kombinovať a prispôbiť komunikačnej situácii alebo téme. Jazyková zložka zahŕňa **jazykové prostriedky** (slovná zásoba, výslovnosť a gramatické javy). **Sociolingválna zložka** obsahuje stratégie, ktoré žiakom umožňujú osvojovať si vhodné komunikačné nástroje. Súčasťou sociolingválnej zložky je aj rozvoj interkultúrneho povedomia, ktoré sa viaže na správne používanie jazyka v prepojení na spoločenské konvencie, sociokultúrne podmienky, rôzne funkčné štýly a umožňuje tak vhodne a efektívne komunikovať s ľuďmi z iného kultúrneho prostredia.

Ciele vzdelávacej podoblasti

- Primerane využívať komunikačné jazykové činnosti na dosiahnutie svojho komunikačného zámeru v súlade so spoločenskými a kultúrnymi očakávaniami.
- Porozumieť hovorenému a písanému textu.
- Komunikovať v ústnej a písomnej forme.
- Sprostredkovať informácie iným ľuďom.
- Využívať komunikačnú a kognitívnu funkciu jazyka pri napĺňaní vzdelávacích, sociálnych a osobných potrieb.
- Formovať si pozitívne postoje a pozitívny vzťah k slovenskému jazyku, jeho učeniu sa, ku kultúre a národu prostredníctvom jazyka.

Slovenský jazyk a slovenská literatúra

Charakteristika

Východiskom vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je **komunikatívne vyučovanie**, komunikatívny prístup k tvorbe koncepcie a stratégie vyučovania. Komunikatívny prístup k tvorbe obsahu a procesu vyučovania, učenia sa a osvojovania slovenského jazyka sa riadi princípom tematického modelovania jazyka.

Špecifikácia cieľov, výber a štruktúracia učebného obsahu a modelovanie procesu sa riadia princípmi vyučovania cudzích jazykov s prihliadnutím na vývinové špecifiká žiakov. Špecifické ciele definujú získané kompetencie žiakov v počúvaní s porozumením, hovorení, čítaní s porozumením a v písaní v jednotlivých cykloch vzdelávania prihliadajúc na jazykové prostredie školy, jazykové schopnosti, osvojený jazykový kód a vek žiakov. V rámci vyučovacieho predmetu sú vymedzené tematické okruhy, pojmové okruhy a funkcie jazyka.

¹ Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: učenie sa, vyučovanie, hodnotenie – doplnujúce vydanie (preklad Š. Franko). ŠPÚ: Bratislava, 2022. Dostupné na: <https://www.statpedu.sk/files/sk/vyskum/publikacna-cinnost/publikacie/spolocny-europsky-ramec-jazyky-ucenie-vyucovanie-hodnotenie-doplnuje-vydanie.pdf>

Pri osvojovaní si slovenského jazyka **sa vychádza z princípu opory o maďarský jazyk**. Obsah, metódy, formy, ale aj tempo vyučovania sa má prispôsobovať jazykovým zručnostiam žiakov s dôsledným uplatnením komunikačného princípu v rámci vyučovacieho predmetu.

Vyučovanie a osvojovanie si funkčnej gramatiky slovenského jazyka **v systematickej konfrontácii s gramatikou maďarského (vyučovacieho) jazyka** má prispieť k vytvoreniu a získaniu schopností používať slovenský jazyk na príslušnom a požadovanom stupni gramatickosti. V učení sa o jazykových javoch uplatňuje **funkčný prístup**, pri ktorom sa jazykové javy preberajú do takej miery a takým spôsobom, ako to vyžaduje napĺňanie konkrétnych vzdelávacích a komunikačných potrieb žiaka.

Literatúra zahŕňa **čítanie a interpretáciu** pôvodných slovenských literárnych textov, **literárnu komunikáciu** na základe analýzy literárnych textov, oboznamovanie sa s vybranými literárnymi druhmi a žánrami. Ťažiskom učebného obsahu je pozorovanie a estetické vnímanie umeleckého textu, analýza textov z aspektu komunikácie (reprodukcia obsahu literárneho textu, hodnotenie, neskoršie charakteristika postáv), osvojovanie hodnotiaceho postoja k literárnym ukážkam, rozvíjanie čitateľských a interpretačných zručností, utváranie návykov potrebných na čítanie **pôvodnej slovenskej poézie a prózy**. Paralelne s rozvíjaním čitateľských zručností sa realizuje rozvíjanie ústneho vyjadrovania žiakov (estetické, etické a morálne cítenie).

Vyššia úroveň osvojenia slovenského jazyka sa dosahuje využívaním vzťahov medzi jednotlivými vzdelávacími oblasťami, konkrétnych každodenných situácií, názorným vyučovaním a tvorivou aplikáciou získaných poznatkov.

Ciele vyučovacieho predmetu

- Vybudovať si pozitívny vzťah a pozitívne postoje k slovenskému jazyku a jeho učeniu sa.
- Získať interkultúrne kompetencie a pripravovať sa na život v plurikultúrnej a mnohojazyčnej spoločnosti.
- Využívať základné kultúrne nástroje na kultivovanú komunikáciu, postupne rozlišovať rôzne súčasti kultúry, formovať a uplatňovať vizuálnu, sluchovú, jazykovú a pohybovú gramotnosť a tvorivosť.
- Uvedomiť si hodnoty vlastnej kultúrnej identity, akceptovať inakosť a vážiť si hodnoty iných kultúr.
- Porozumieť významu kultúrnych a umeleckých pamiatok na Slovensku.
- Využívať komunikačnú a kognitívnu funkciu jazyka a získané informácie z textov a vizuálnych podnetov pre rozvoj osobnostných, sociálnych a sebarozvojových spôsobilostí.
- Získať základné znalosti o jazykovom systéme a o fungovaní jazyka v komunikácii, uplatniť ich pri zdokonaľovaní svojej komunikačnej praxe a pri vzdelávaní.
- Porozumieť rôznym druhom počúvaného a čítaného vecného textu, získať a spracovať informácie, využiť ich pri vzdelávaní, sebarozvoji, pri zapojení sa do sociálneho a občianskeho života.
- Porozumieť rôznym druhom literárnych textov a interpretovať ich, využiť estetickú skúsenosť pri hodnotovom, emocionálnom a kultúrnom rozvoji.
- Orientovať sa v printových a digitálnych zdrojoch informácií, rozlišovať spoľahlivosť a hodnovernosť informácií a informačných zdrojov.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je získať základné jazykové a rečové zručnosti.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus:

- Primerane veku a schopnostiam pochopiť odlišnosti a rovnosti medzi jazykmi.
- Pochopiť a používať bežné, jednoduché pokyny a pozdravy v slovenskom jazyku.
- Orientovať sa v primeraných obrazovo-písaných textoch.
- Čítať a odpisovať krátke texty zložené z jednoduchých rozvitých viet bez neznámych slov.
- Na primeranej úrovni veku a schopnostiam dorozumievať sa v rámci vybraných tematických okruhov a v každodenných praktických situáciách.
- Aplikovať jednoduché informácie z jednotlivých vzdelávacích oblastí.
- Primerane veku a schopnostiam komunikovať vlastné pocity a potreby (aj pocity druhých), porozumieť významu toho, čo je komunikované, vedieť klásť otázky.
- Viest' jednoduchý dialóg, klásť otázky a odpovedať na ne primerane situácii.
- Na primeranej úrovni veku a schopnostiam použiť osvojené ortoepické, ortografické a gramatické pravidlá potrebné na krátku a jednoduchú ústnu a písomnú komunikáciu v rámci tematických okruhov.

Komunikačné jazykové činnosti (receptia, produkcia, interakcia)

Výkonový štandard

Výkonový štandard zahŕňa očakávaný výkon žiaka na konci cyklu a je zostavený podľa jednotlivých zložiek základného komponentu (receptia, produkcia a interakcia).

Receptia/Počúvanie s porozumením

Žiak vie/dokáže:

- pochopiť bežné príkazy, pokyny, pozdravy, zdvorilostné prejavy, vnímať a presne porozumieť hlavným častiam prejavu učiteľa,
- porozumieť krátkemu súvislému prejavu i dialógu, globálne porozumieť jednoduchému východiskovému textu vo vzorovom prednese,
- reagovať na príkazy a na povel, pochopiť reč učiteľa v transakčných rečových situáciách, porozumieť otázkam učiteľa a spolužiakov, ktoré sa týkajú tematických okruhov,

- porozumieť krátkej jednoduchej rozprávke, ktorá je bez neznámych slov,
- presne a správne opakovať jednoduché vety po učiteľovi,
- rozumieť významu vybraných pojmov a na základe pokynov vykonávať požadovanú činnosť.

Recepcia/Čítanie s porozumením

Žiak vie/dokáže:

- na základe vzorového prednesu a po príprave čítať so správnou výslovnosťou spoluhlásky *h, ch, l*, slabikotvorné spoluhlásky *í, ř*, samohlásky *a, á, e, é, ä, ó*, dvojhlásky *ia, ie, iu, ô* a hláskové skupiny,
- na základe vzorového prednesu a po príprave čítať so správnou výslovnosťou hláskové skupiny a slová, v ktorých nastáva spodobovanie,
- po príprave čítať známe texty v učebnici správnym tempom, správnou výslovnosťou a intonáciou,
- podľa vzoru a s pomocou učiteľa odpovedať na otázky súvisiace s prečítaným textom,
- s pomocou učiteľa vyhľadať v textoch základné informácie na základe pomocných otázok,
- po vzorovom prednese a po príprave čítať s porozumením jednoduché a krátke texty,
- podľa vzoru a s pomocou učiteľa tvoriť jednoduché otázky k prečítanému textu,
- po príprave a s pomocou učiteľa reprodukovať stručný obsah prečítaného textu na základe osnovy alebo pomocných otázok,
- porozumieť písaným jednoduchým pokynom bez neznámych slov,
- porozumieť významu vybraných pojmov a na základe pokynov vykonávať požadovanú činnosť,
- identifikovať v textoch základné explicitné informácie na základe pomocných otázok,
- s pomocou učiteľa v detských časopisoch, detských encyklopédiách, v digitálnych edukačných obsahoch (na internete) vyhľadať texty, ktoré sú pre nich zaujímavé,
- podľa pokynov a s pomocou učiteľa pracovať s obrázkovým slovníkom.

Produkcia/Ústny prejav

Žiak vie/dokáže:

- primerane reagovať na bežné pokyny učiteľa v slovenskom jazyku,
- používať veľmi jednoduché pokyny a pozdravy,
- predstaviť sa, poďakovať sa za pomoc, ospravedlniť sa,
- rozlíšiť tykanie a vyknanie podľa vzťahu ku komunikačnému partnerovi,
- dorozumieť sa na primeranej úrovni svojmu veku a schopnostiam,
- pozorne počúvať spolužiaka počas dialógu a na neho primerane reagovať,
- vyjadriť svoje myšlienky v slovenskom jazyku ústne v každodenných praktických situáciách na úrovni primeranej svojmu veku a schopnostiam na základe pomocných otázok a vetných modelov,

- aplikovať osvojené ortoepické a gramatické pravidlá potrebné na veľmi jednoduchú ústnu komunikáciu v slovenskom jazyku,
- požiadať o informáciu a na požiadanie poskytnúť primeranú odpoveď,
- na základe osvojených vetných modelov samostatne rozprávať o živote v škole a v rodine,
- vyjadriť potreby a pocity jazykovo a sociálne primeraným spôsobom,
- tvoriť jednoduché otázky a odpovede v rámci tematických okruhov,
- primerane gestikulovať, používať vhodnú mimiku a dodržiavať vhodnú vzdialenosť s komunikujúcim v danej komunikačnej situácii.

Produkcia/Písomný prejav

Žiak vie/dokáže:

- odlišovať kontrastívne znaky maďarskej a slovenskej abecedy, odlišovať písmená slovenskej a maďarskej abecedy, používať písmená slovenskej abecedy,
- používať interpunkčné znamienka známe z maďarského jazyka v rámci troch druhov viet (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie),
- pri delení slov na slabiky využívať osvojené a utvrdené vedomosti z maďarského jazyka,
- s pomocou učiteľa rozdeľovať najznámejšie slová s dvojhláskami a so slabikotvornými spoluhláskami na slabiky,
- správne písať známe slová so slabikami *de, te, ne, le, di, ti, ni, li*,
- podľa vzoru a po príprave písomne odpovedať na otázky k známym textom,
- s pomocou učiteľa a na základe pomocných otázok rozvíjať vety o nové slová, slovné spojenia,
- s pomocou učiteľa opísať osobu, zviera alebo predmet v rozsahu primeranom veku a schopnostiam,
- s pomocou učiteľa charakterizovať známu osobu v rozsahu primeranom veku a schopnostiam,
- s pomocou učiteľa spájať jednoduché vety do krátkych súvislých textov,
- napísať podľa štruktúry pozdrav, pozvánku a napísať dátum,
- s pomocou učiteľa a podľa vzoru zoštylizovať vybrané písomné formy spoločenského styku,
- pracovať s doplnovačkami a krížovkami v detských časopisoch.

Interakcia/Ústna interakcia

Žiak vie/dokáže:

- identifikovať a aplikovať základné neverbálne prostriedky týkajúce sa jednoduchého nadviazania kontaktu (napr. podanie ruky pri pozdrave),
- neverbálne alebo jednoducho verbálne vyjadriť porozumenie alebo neporozumenie textu, reagovať na známe slová, slovné spojenia, vety, otázky a frázy, ktoré sa vzťahujú na každodenné potreby alebo známe, osvojené témy,
- nadviazať základnú konverzáciu s použitím najjednoduchších spôsobov vyjadrenia zdvorilosti: pozdraviť a rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať a pod.,

- zapojiť sa do jednoduchých rozhovorov s použitím osvojených slov a slovných spojení, ak partner v komunikácii používa modelové výrazy a frázy z oblasti prebraných tematických okruhov a prispôsobí svoj prejav ich individuálnym rečovým schopnostiam,
- začať, rozvíjať a ukončiť jednoduché rozhovory v danej situácii.

Interakcia/Písomná interakcia

Žiak vie/dokáže:

- jednoducho reagovať na krátke správy alebo oznámenia (napr. pozdrav z výletu, blahoželanie k narodeninám, pozvánka na oslavu), pričom používa jednoduché slová a slovné spojenia,
- zapojiť sa do jednoduchej online komunikácie,
- napísať krátku, veľmi jednoduchú textovú správu (SMS, e-mail), v ktorej poskytne informácie alebo sa niečo opýta.

Obsahový štandard

Obsahový štandard pozostávajúci zo siedmich častí je potrebné vnímať ako jeden celok. Jeho jednotlivé časti spolu súvisia, sú neoddeliteľné a navzájom úzko prepojené. Tieto vzájomné väzby vytvárajú predpoklad na to, aby si žiak prostredníctvom využívania rôznych druhov textov a činností osvojoval slovenský jazyk prirodzeným spôsobom a bol schopný veľmi jednoducho komunikovať.

1. Funkcie jazyka sú prostriedkom pre dosiahnutie zmysluplnej komunikácie. Ich realizáciu v komunikácii podmieňuje vhodný výber slovnej zásoby a spôsob použitia jazykových prostriedkov v závislosti od jazykovej úrovne žiaka.

- **Nadviazať kontakt pri stretnutí s osobami hovoriacimi po slovensky:** pozdravy, odpovedať na pozdravy, oslovenia, pozvať, privítať, lúčiť sa, zdvorilostné výrazy, blahoželania, predstaviť sa, predstaviť niekoho, rozlúčiť sa, prosba, slušne vyjadriť prosby.
- **Požadovať a poskytnúť informácie:** získať informácie, požiadať o pomoc alebo o radu, upozorniť, identifikovať niekoho/niečo.
- **Vyjadriť a zistiť želania a pocity:** vyjadriť radosť, smútok, slušne vyjadriť prosbu, požiadať o pomoc, vyjadriť radosť, vyjadriť fyzickú bolesť, smútok, prekvapenie.
- **Oznámiť a vyjadriť stanovisko:** získať informácie a informovať druhých v rámci tematických okruhov.
- **Predstaviť záľuby a preferencie:** vyjadriť, že sa niečo páči alebo nepáči, vyjadriť, že komunikujúca osoba niekoho alebo niečo má/nemá rada.
- **Opísať:** jednoducho opísať osobu/predmet/zviera.
- **Vyjadriť názor:** vyjadriť, či je tvrdenie pravda/nepravda, vybrať si z ponúkaných možností.
- **Zaujať postoj:** dať pokyn/príkaz, vyjadriť súhlas/nesúhlas, ospravedlniť sa.

- **Vyjadriť návrh a reagovať naň:** požiadať o niečo, odpovedať na vyjadrenie vďaky, poďakovať sa, ponúknuť pomoc.
- **Korešpondovať:** vhodne začať list/e-mail, oslovenie, vhodne ukončiť list/e-mail, napísať pozdrav z výletu, k sviatkom, napísať krátku textovú správu, blahoželanie, pozvánku.
- **Reagovať na udalosť:** blahoželať, pozvať a reagovať na pozvanie.
- **Reagovať na príbeh:** vyjadriť, či sa príbeh páči/nepáči, vyjadriť porozumenie príbehu (aj neverbálne).
- **Uskutočniť audio/video hovor:** vhodne začať audio/video hovor, vyjadriť neporozumenie, požiadať o zopakovanie, požiadať o vysvetlenie povedaného, vhodne ukončiť audio/video hovor.

2. Jazykové prostriedky zahŕňajú slovnú zásobu, výslovnosť a gramatické javy. Predstavujú repertoár slov, slovných spojení a vetných modelov, ktoré si žiak osvojuje v rámci tematických okruhov. Osvojovanie gramatických javov prebieha prostredníctvom aktívneho nacvičovania v modelových komunikačných situáciách. Cieľom je, aby bol žiak schopný aktívne využívať osvojenú slovnú zásobu v komunikácii.

Pojmové okruhy

- vyjadrenie existencie: sloveso byť v prítomnom a minulom čase,
- vyjadrenie vlastníctva: sloveso mať v prítomnom a minulom čase, privlastňovacie zámená: *môj, moja, moje, tvoj, tvoja, tvoje, náš, naša, naše*,
- vyjadrenie priestorových vzťahov: smer (*tam, hore, dole/dolu, dopredu, dozadu, doprava, doľava*), používanie predložiek s genitívom (*od, do, z*), datívom (*k, ku*), akuzatívom (*cez*), poloha (*tu, tam, hore, dole/dolu, vpredu, vzadu, vľavo, vpravo*), používanie predložiek s akuzatívom (*na, pod, nad, za, pred*), lokálom (*v, na, pod, za, pred, nad, pri*), situácia: používanie predložiek s lokálom (*o*), inštrumentálom (*s, so*), blízko, ďaleko, veľkosť (*veľký, malý*),
- vyjadrenie časových vzťahov: čas (*celé hodiny, včera, dnes, zajtra, predvčerom, pozajtra, minulý/budúci týždeň/rok, časti dňa, dni v týždni*),
- vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov: základné určité číslovky do 100, neurčité (*veľa, málo*) a radové číslovky (*prvý, druhý, tretí* a pod.), poradie (*prvý, posledný*), vek žiaka, jeho rodičov a súrodencov,
- vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov: postava (*vysoká, nízka*), tvar, farba (*biela, žltá, červená, modrá, zelená, čierna, hnedá, fialová, oranžová, sivá, ružová*),
- jazykové a mimojazykové prostriedky kohézie: foneticko-fonologické, prozodické, oslovenia, mimika, gestá, udržiavanie kontaktu zrakom, vzdialenosťou a polohou tela,
- vhodné používanie pohybových prostriedkov v interakcii: pohľad očí, mimika, gestá, podávanie ruky, postoj, vzdialenosť s komunikujúcim v danej komunikačnej situácii,
- jednoduchý opis niekoho alebo niečoho, jednoduchá charakteristika niekoho na základe pomocných otázok.

Lexikológia

- slovná zásoba: osvojovanie 400 – 500 slov a frazeologických spojení aktívne a 200 – 250 slov a slovných spojení pasívne za 1. cyklus.

Pojmy

- porozumenie významu pojmov: *abeceda, veta, slovo, slabika, hláska (samohláska, spoluhláska, dvojhláska), písmeno (tlačené, písané), text, článok, (ľudová) rozprávka, báseň, (ľudová) hádanka, (ľudová) riekanka, (ľudová) vyčítanka, (ľudová) pieseň, (ľudová) hra, rozhovor (dialóg), postava, autor, list, pozdrav, pozvánka; čítanie, písanie, slabikovanie, delenie slov na slabiky, tvorba slov (z písmen, zo slabík), tvorba viet (zo slov), tvorba otázok, tvorba odpovedí,*
- používanie pojmov: *abeceda, veta, slovo, písmeno, text, článok, rozprávka, báseň, hádanka, pieseň, hra, dialóg, otázka, odpoveď.*

Pozdravy

- *Dobré ráno! Dobrý deň! Dobrý večer! Dobrú noc! Ahoj! Dovoďenia!*

Zvuková stránka reči a pravopis

- správna výslovnosť hlások slovenskej abecedy,
- odlišnosti a rovnosti vo výslovnosti medzi slovenskými a maďarskými hláskami,
- správna artikulácia slovenských foném a správne čítanie ich písaných tvarov (grafém) s využitím osvojených vedomostí a zručností z maďarského jazyka, uvedomenie si kontrastívnych znakov maďarskej a slovenskej abecedy, aplikácia odlišností a rovností medzi slovenským a maďarským jazykom,
- slovenská abeceda, písmená slovenskej abecedy a ich správna aplikácia,
- písanie dátumu (odlišné písanie v maďarskom a slovenskom jazyku), písanie oslovenia.

Morfológia

- 1., 2. a 3. gramatická osoba jednotného čísla a 1. gramatická osoba množného čísla činnostných slovies v rámci tematických okruhov,
- prítomný a minulý čas slovies v rámci tematických okruhov,
- najfrekvencovanejšie zvrtné slovesá, ktoré sa týkajú tematických okruhov Ľudské telo, starostlivosť o zdravie, Vzdelávanie a práca, Obchod a služby,
- rod a číslo najfrekvencovanejších podstatných mien v rámci tematických okruhov,
- zhoda prídavných mien s najfrekvencovanejšími podstatnými menami,
- základné určité, neurčité a radové číslovky v spojení s podstatnými menami v rámci tematických okruhov.

Syntax

- jednoduchá veta: tvorenie jednoduchých viet (oznamovacie, opytovacie) s využitím osvojenej slovnej zásoby a vedomostí z maďarského jazyka.

Vetné modely

- všeobecný podmet – slovesno-menný prísudok (pomenovanie osôb, zvierat a vecí, napr. To je otec. To je líška. To je pohár.),
- podmet – slovesný prísudok (pomenovanie činnosti osôb, zvierat, napr. Deti sa hrajú.),
- podmet – slovesný prísudok (pomenovanie činnosti vzťahujúce sa na 1. a 2. gramatickú osobu, napr. Ja čítam. Ty spíš.),
- podmet – slovesno-menný prísudok (pomenovanie vlastnosti osôb, zvierat a vecí, napr. Strom je vysoký.),
- podmet – slovesný prísudok – príslovkové určenie miesta, času, spôsobu (napr. Peter sa hrá na dvore.),
- podmet – prísudok – priamy predmet (napr. Katka píše úlohu.),
- podmet – prísudok vyjadrený slovesom „mať“ – predmet (napr. Otec má auto.),
- podmet – prísudok – prívlastkom rozvitý priamy predmet (napr. Babka pečie makový koláč.).

3. Sociolingválna zložka je zameraná na stratégie vhodnej komunikácie v rôznych situáciách a rozvoj interkultúrneho povedomia.

- sprievodné gestá na podporu komunikácie v produkcii, interakcii a očný kontakt,
- spoločenské konvencie (správanie sa vo verejných priestoroch, oslavy, oblečenie, návštevy a pod.),
- pozdravy a základné zdvorilostné frázy tvoriace rámec situačných rozhovorov (napr. *dobré ráno, dobrý deň, ahoj, dovidenia, prosím, ďakujem* a pod.),
- súkromná a verejná komunikácia: vhodné formy oslovenia v škole a mimo školy, tykanie/vykanie vo verejnom a súkromnom komunikačnom prostredí, rozhovory doma a v škole, pri nákupoch, ústne blahoželanie, pozdravy z výletov, komunikácia v on-line priestore, *SMS, e-mail* – primerané veku a jazykovej úrovni žiakov,
- vybrané aspekty každodenného života žiaka (pravidlá v škole a triede, denný režim, činnosti vo voľnom čase a pod.),
- vybrané sviatky, zvyky a tradície (*Vianoce a vianočné vinše, veľkonočné sviatky*).

4. Tematické okruhy slúžia na vytváranie rôznych komunikačných situácií a tvoria kontext pre praktické používanie jazyka v každodenných situáciách s využívaním primeranej slovnej zásoby a gramatických javov. Tvoria základ na prepojenie obsahu vyučovacieho predmetu so všetkými vzdelávacími oblasťami a vytvárajú priestor pre uplatnenie medzipredmetových vzťahov a prierezových gramotností.

Rodina a spoločnosť: členovia rodiny, priatelia, meno žiaka, rodičov a súrodencov, vek žiaka, rodičov a súrodencov, zamestnanie členov rodiny, sviatky.

Domov a bývanie: dom/byt, miestnosti v dome/v byte, zariadenie v dome/byte, činnosti v jednotlivých miestnostiach, domáce práce, práca okolo domu, v záhrade, pomoc v domácnosti, orientácia v meste/dedine.

Voľný čas a záľuby: rok, mesiac, týždeň, dni v týždni, pracovný deň, sviatok, dátum, určenie času, časti dňa, začiatok a koniec školského roka, ročné obdobia, prázdniny.

Doprava a cestovanie: dopravné prostriedky, cesta do školy, kultúra cestovania.

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie: ľudské telo, zdravie, choroba, nehoda/úraz, osobná hygiena, u lekára/zubára, obliekanie podľa počasia, zdravá výživa, životospráva, šport, vychádzky, exkurzie, výlety, hry v prírode.

Vzdelávanie a práca: škola, trieda, budova a okolie školy, personál školy, zariadenie triedy, režim dňa, učebné predmety, rozvrh, učebné pomôcky, domáca príprava a činnosti žiaka v škole, vysvedčenie, kalendár, časti dňa, školský rok, dištančné/on-line vzdelávanie.

Obchod a služby: samoobsluha, tržnica, kultúra nakupovania, spôsob nákupu a platenia, tovar, množstvo, základné potraviny, zelenina, ovocie, kvety, kupovanie darčiekov.

Človek a príroda: domáce zvieratá a ich mláďatá, lesné a poľné zvieratá, sťahovavé vtáky, rastliny z okolia žiaka, ročné obdobia, premena prírody a činnosti ľudí a zvierat podľa ročných období, starostlivosť o zvieratá, aktuálne počasie, činnosti v záhrade.

Naša vlasť: mesto/dedina, adresa bydliska žiaka, bydlisko starých rodičov.

5. Druhy textov (autentické vecné a literárne na primeranej úrovni náročnosti a jazykových schopností) predstavujú priestor na aplikáciu jednotlivých komunikačných jazykových činností a stratégií.

- literárne texty: rozprávky známe z materinského/maďarského jazyka, slovenské ľudové rozprávky, hádanky, riekanky, texty ľudových piesní a ľudových detských hier, autorské rozprávky od slovenských spisovateľov, poézia pre deti od slovenských autorov,
- jednoduchý opis osoby/predmetu/zvieraťa, jednoduchá charakteristika,
- texty spojené so školským prostredím: pokyny v učebniciach a pracovných zošitoch, rozvrh hodín, pozvánky, jednoduché formuláre (napr. žiacka knižka, čitateľský preukaz),

- verejné nápisy a tabule: informačné a smerové tabule, výstrahy, plány,
- reklamné texty: plagáty, jedálny lístok (v školskej jedálni),
- publicistické texty v detských časopisoch a na internete: jednoduché rozhovory, krátke správy.

6. Počúvanie a čítanie s porozumením, práca s textom

Počúvanie s porozumením

- počúvanie inštrukcií a prejavu prednesených vzorovo učiteľom,
- počúvanie zadaní úloh a cvičení v pracovnom zošite a v učebnici vo vzorovom prednese učiteľa,
- počúvanie reči učiteľa v transakčných rečových situáciách v rámci tematických okruhov,
- počúvanie textov z učebnice vo vzorovom prednese učiteľa,
- počúvanie krátkych príbehov z detských časopisov vo vzorovom prednese učiteľa,
- počúvanie zvukových nahrávok (riekanky, vyčítanky, ľudové piesne, pôvodná slovenská detská literatúra) primeraných veku a jazykovým schopnostiam žiakov.

Čítanie s porozumením

- plynulé hlasné čítanie s dodržaním správnej artikulácie, intonácie s aplikovaním osvojených zručností z maďarského jazyka, dodržiavanie správneho dýchania pri čítaní,
- čítanie pokynov, ktoré sú jednoznačne formulované (jednoduché rozvité vety na začiatku s činnostným slovesom),
- čítanie krátkych, veku primeraných jednoduchých textov (v rozsahu maximálne 200 slov) v printovej, audiovizuálnej a digitálnej forme, ktoré súvisia s tematickými okruhmi.

Práca s textom

- práca so situačnými obrazmi, ilustráciami, s obrázkovými a maľovanými príbehmi,
- časová postupnosť pri rozprávaní,
- členenie textov na menšie logické celky,
- riešenie hádaniek, krížoviek, tajničiek,
- riešenie zadaní a úloh (vtipy, dopĺňovačky, krížovky) v detských časopisoch v rámci tematických okruhov.

7. Tvorba dialógov a súvislých prejavov

Štylizácia a kompozícia

- tematické rozprávanie v rámci tematických okruhov; jednoduché rozprávanie o živote v škole a v rodine,

- reprodukcia rozprávky alebo deja podľa ilustrácie alebo pomocných otázok,
- reprodukcia hádaniek, riekaniek, vyčítaniek, básní, textov piesní a detských hier,
- ukončenie známeho príbehu,
- spájanie krátkych jednoduchých viet do krátkych súvislých textov.

Písomné formy spoločenského styku

- písanie pohľadníc z výletu a z dovolenky podľa vzoru; písanie vianočných a veľkonočných pozdravov podľa vzoru, štruktúra pozdravu a pozvánky.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjať komunikačnú kompetenciu žiakov potrebnú na aktívne používanie slovenského jazyka v bežných komunikačných situáciách a vychovať aktívneho čitateľa.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus:

- Globálne porozumieť počutým a čítaným súvislým textom a kratším literárnym ukážkam, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jazykovej úrovni a skúsenostiam žiaka.
- Vyjadriť myšlienky a stanoviská (ústne a písomne) v rôznych sociálnych situáciách v rámci tematických okruhov.
- Primerane veku a individuálnym schopnostiam vyjadrovať pochopenie pre komunikáciu druhých, reflektovať svoje konanie, konštruktívne komunikovať a držať sa témy rozhovorov.
- Sformulovať jednoduchý ústny a písomný prejav v rámci osvojených tematických okruhov.
- V danej komunikačnej situácii dodržiavať správnu výslovnosť, zrozumiteľne artikulovať, primerane gestikulovať, používať adekvátnu mimiku a vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a prostredím.
- Čítať a počúvať s porozumením primerané súvislé texty o známych témach a kratšie ukážky zo slovenskej literatúry pre deti a mládež.
- Orientovať sa v nesúvislých, obrazovo-písaných a primeraných digitálnych textoch.
- Identifikovať v texte explicitné informácie a s pomocou vyvodit' základné implicitné informácie.
- Vyjadriť svoj názor na prečítaný text, jednoducho a jasne sformulovať svoj čitateľský zážitok.
- Aplikovať osvojené ortoepické, ortografické a gramatické pravidlá potrebné na ústnu a písomnú komunikáciu s dôrazom na odlišnosti od maďarského jazyka.

Komunikačné jazykové činnosti (receptia, produkcia, interakcia)

Výkonový štandard

Výkonový štandard zahŕňa očakávaný výkon žiaka na konci cyklu a je zostavený podľa jednotlivých zložiek základného komponentu (receptia, produkcia a interakcia).

Receptia/Počúvanie s porozumením

Žiak vie/dokáže:

- porozumieť bežným jednoduchým otázkam, frázam a inštrukciám, prípadne ich parafrázam v situáciách, ktoré sa ho bezprostredne týkajú a súvisia s osvojenými témami, vie na ne jednoducho verbálne reagovať,
- porozumieť a reagovať, ak partner v komunikácii hovorí jednoducho a zreteľne, prispôbi tempo reči a slovnú zásobu jeho individuálnym rečovým schopnostiam,
- globálne porozumieť počutým, veku primeraným súvislým textom a kratším literárnym ukážkam s menším počtom neznámych slov, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam,
- rozoznať kľúčové informácie v počutom texte, ktorý je obsahovo a gramaticky jednoduchý, prednesený zreteľne, pomaly a týka sa známych tém a osvojenej slovnej zásoby,
- klásť otázky k obsahu textu,
- odpovedať na jednoduché otázky na základe počutého textu.

Receptia/Čítanie s porozumením

Žiak vie/dokáže:

- čítať nahlas aj potichu a s porozumením veku primerané vecné a literárne texty,
- pri čítaní uplatňovať správnu intonáciu a výslovnosť, primeranú silu hlasu a dodržiavať správnu melódiu,
- prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby čo najefektívnejšie pochopil informácie,
- po príprave výrazne čítať veku primerané vecné a literárne texty,
- globálne pochopiť podstatu veku primeraných vecných a literárnych textov s menším počtom neznámych slov,
- klásť otázky k obsahu textu,
- porozumieť explicitným významom a vyhľadať v texte základné informácie,
- s pomocou učiteľa vyvodíť základné implicitné významy z prečítaného vecného a literárneho textu,
- s pomocou učiteľa členiť text na menšie významové celky,

- s pomocou učiteľa vyhľadať v texte kľúčové slová,
- vyhľadať konkrétne informácie v jednoduchých informačných materiáloch,
- rozlíšiť v texte hlavnú myšlienku od vedľajších, podstatné informácie od nepodstatných,
- samostatne čítať veku a jazykovým zručnostiam primerané kratšie ukážky zo slovenskej literatúry pre deti a mládež,
- zdieľať svoj zážitok z čítania textu primeraným spôsobom verbálne alebo neverbálne,
- s pomocou učiteľa vyvodiť význam neznámeho slova z kontextu,
- pracovať s prekladovými slovníkmi a príručkami.

Produkcia/Ústny prejav

Žiak vie/dokáže:

- nadviazať komunikáciu s osobami hovoriacimi po slovensky,
- predstaviť sa, používať bežné pozdravy a oslovenia primerane situácii,
- sledovať a pochopiť krátky ústny prejav partnera,
- adekvátne reagovať na bežné príkazy a pokyny učiteľa,
- primerane jazykovej úrovni a veku jednoducho, pomocou krátkych viet komunikovať v rámci osvojených tematických okruhov,
- zoštylizovať jednoduché vety a vetné konštrukcie podľa modelov,
- na základe osnovy alebo otázok zoštylizovať kratšie súvislé texty na známe témy s využitím osvojenej slovnej zásoby,
- svoju výpoveď usporiadať podľa časovej postupnosti,
- začať, rozvíjať a ukončiť rozhovor v bežných komunikačných situáciách,
- podľa vzoru tvoriť krátke dialógy, súvislý text v rámci osvojených tém, jednoducho opísať niekoho/niečo, riešiť štandardné sociálne situácie, reagovať na ne,
- v danej komunikačnej situácii primerane gestikulovať, používať adekvátnu mimiku a vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje,
- jednoduchým spôsobom vyjadriť svoj názor na určitú tému,
- po príprave voľne reprodukovать kratší veku primeraný prečítaný alebo vypočutý vecný a literárny text,
- po príprave zahrať situačné hry a prečítaný literárny text,
- vyjadriť svoje pocity, myšlienky, zážitky z počúvaného i čítaného textu a z ilustrácií,
- predniesť krátku, vopred pripravenú prezentáciu na danú tému,
- správne artikulovať, jasne, nahlas a zrozumiteľne rozprávať,

- zvoliť vhodnú intonáciu, prízvuk a tempo v súlade s cieľom komunikácie,
- použiť vhodné jazykové prostriedky s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie/komunikačnej situácie,
- aplikovať osvojené ortoepické a gramatické pravidlá potrebné na ústnu komunikáciu.

Produkcia/Písomný prejav

Žiak vie/dokáže:

- rozlíšiť kontrastívne znaky maďarskej a slovenskej abecedy,
- utvoriť kratšie slohové útvary/žánre známe z predchádzajúceho cyklu (napr. pozdrav z výletu, blahoželanie a pod.),
- podľa vzoru vyplniť formuláre (napr. žiacky preukaz, čitateľský preukaz, obálku, pohľadnicu a pod.) a veku primeraný osobný dotazník,
- tvoriť jednoduché vety podľa obsahu v rámci osvojených tematických okruhov,
- podľa vetných modelov tvoriť jednoduché holé a rozvité vety,
- použiť správnu interpunkciu na konci jednoduchých viet,
- sformulovať jednoduchý opis pracovného postupu s využitím osvojenej slovnej zásoby i podporného obrazového materiálu,
- stručne opísať objekty (predmety, osoby, prostredie, prírodné javy) vystavené priamemu pozorovaniu,
- po príprave napísať jednoduchú charakteristiku podľa vonkajších znakov osoby a jej charakterových vlastností,
- použiť vhodnú slovnú zásobu podľa témy a komunikačného zámeru textu,
- aplikovať osvojené lexikálne jednotky, štylizovať vety a vetné konštrukcie podľa modelov,
- pri tvorbe písomného prejavu aplikovať osvojené jazykové prostriedky a základné pravidlá slovenského pravopisu súvisiace s osvojovaním slovnej zásoby a gramatiky.

Interakcia/Ústna interakcia

Žiak vie/dokáže:

- reagovať jednoduchými vetami na známe otázky, resp. na ich parafrázy a inštrukcie, ktoré sa týkajú známych tém a bezprostrednej skúsenosti,
- jednoducho, ale efektívne udržiavať spoločenskú konverzáciu prostredníctvom jednoduchých bežných výrazov a fungovaním v rámci základných zvyklostí v situáciách, ktoré sa ho bezprostredne dotýkajú (napr. predstaviť sa, ospravedlniť sa, požiadať o niečo, pozvať niekoho, reagovať na pozvanie a pod.),
- aktívne sa zapojiť do jednoduchých rozhovorov, ak partner v komunikácii používa bežné slová a frázy z oblasti osvojených tém,

- začať, udržať a ukončiť jednoduché osobné rozhovory, požiadať o pozornosť,
- viesť jednoduchý telefonický rozhovor (napr. dohodnúť si stretnutie s kamarátom a pod.),
- vyjadriť porozumenie alebo neporozumenie textu, jednoduchým spôsobom požiadať o zopakovanie informácie, pomalšie tempo reči či vysvetlenie neznámeho výrazu (kompenzačná stratégia),
- identifikovať a použiť základné neverbálne prostriedky týkajúce sa nadviazania kontaktu a jednoduchej komunikácie,
- komunikovať v jednoduchých a bežných situáciách, ktoré si vyžadujú priamu výmenu informácií (napr. poskytnúť a požiadať o informácie o smere cesty, kúpiť si lístky do kina, urobiť jednoduché nákupy alebo objednať si jedlo v reštaurácii a pod.),
- zvládnuť krátke spoločenské konverzácie pomocou bežných zdvorilostných slovných spojení.

Interakcia/Písomná interakcia

Žiak vie/dokáže:

- sformulovať jednoduché súkromné listy, odkazy, e-maily a textové správy (napr. odpoveď na pozvanie, potvrdenie alebo zmena dohodnutého stretnutia a pod.),
- zapojiť sa do jednoduchej spoločenskej on-line komunikácie (napr. zdieľaním správ a vytváraním/potvrdzovaním plánov na stretnutie a pod.),
- stručne komentovať on-line príspevky iných (napr. fotografie, videá),
- jednoducho reagovať na krátke správy, on-line príspevky alebo oznámenia (napr. blahoželanie k narodeninám, pozvánka na oslavu) s použitím osvojenej slovnej zásoby.

Obsahový štandard

Obsahový štandard pozostávajúci zo siedmich častí je potrebné vnímať ako jeden celok. Jeho jednotlivé časti spolu súvisia, sú neoddeliteľné a navzájom úzko prepojené. Tieto vzájomné väzby vytvárajú predpoklad na to, aby si žiak prostredníctvom využívania rôznych druhov textov a činností osvojoval slovenský jazyk a bol schopný jednoducho komunikovať.

1. Funkcie jazyka sú prostriedkom pre dosiahnutie zmysluplnej komunikácie. Ich realizáciu v komunikácii podmieňuje vhodný výber slovnej zásoby a spôsob použitia jazykových prostriedkov. Umožňujú úspešne zvládnuť rôzne komunikačné situácie.

- **Nadviazať kontakt pri stretnutí s osobami hovoriacimi po slovensky:** upútať pozornosť, pozdraviť/odpovedať na pozdrav, predstaviť sa, predstaviť niekoho, reagovať pri predstavovaní, privítať niekoho, rozlúčiť sa.
- **Požadovať a poskytnúť informácie:** požiadať o informáciu, poskytnúť informáciu, potvrdiť informáciu/žiadať potvrdenie informácie, vyjadriť neporozumenie, požiadať o zopakovanie, vysvetlenie informácie, upozorniť na niečo, identifikovať niekoho/niečo.

- **Opísať:** s použitím detailov osobu/predmet/miesto/činnosť.
- **Vyjadriť názor:** zistiť a vyjadriť názor, vyjadriť presvedčenie, vybrať si z ponúkaných možností a zdôvodniť výber.
- **Vyjadriť schopnosť:** zistiť a vyjadriť znalosť/neznalosť, zistiť a vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť.
- **Vyjadriť a zistiť želania a pocity:** vyjadriť radosť/smútok/lútosť/fyzickú bolesť, utešiť/ podporiť/dodať odvalu, vyjadriť želanie/nádej/sklamanie, vyjadriť strach/znepokojenie, vyjadriť spokojnosť/nespokojnosť, zistiť pocity iných.
- **Predstaviť záľuby a preferencie:** vyjadriť, čo mám/nemám rád/rada, zistiť a vyjadriť, čo niekto má/nemá rád, čo sa niekomu páči/nepáči, vyjadriť, čo uprednostňujem a zdôvodniť to.
- **Zaujať postoj:** dať pokyn/príkaz, vyjadriť zákaz, požiadať o povolenie a súhlas, vyjadriť súhlas/nesúhlas, sľúbiť, ospravedlniť sa.
- **Vyjadriť návrh a reagovať naň:** navrhnúť niekomu niečo, odpovedať na návrh, požiadať o niečo, odpovedať na požiadavky, poradiť, poďakovať sa, ponúknuť pomoc.
- **Korešpondovať:** vhodne začať list/e-mail, rozvinúť obsah listu/e-mailu, vhodne ukončiť list/e-mail, napísať krátku textovú správu.
- **Reagovať na udalosť:** vyjadriť záujem/nezáujem, vyjadriť prekvapenie, pripomenúť niekomu niečo, blahoželať, pozvať a reagovať na pozvanie, jednoducho zhodnotiť udalosť.
- **Porozprávať príbeh a reagovať naň:** vyjadriť, či sa príbeh páči/nepáči a zdôvodniť svoj názor, vyjadriť porozumenie príbehu, začať príbeh, rozvinúť dej príbehu, ukončiť príbeh, samostatne porozprávať príbeh, reprodukovať príbeh/tvorivo prerozprávať príbeh, zhrnúť príbeh.
- **Uskutočniť audio/video hovor:** vhodne začať audio/video hovor, vyjadriť neporozumenie, požiadať o zopakovanie, vysvetlenie povedaného, vhodne ukončiť audio/video hovor.

2. Jazykové prostriedky zahŕňajú slovnú zásobu, výslovnosť a gramatické javy. Predstavujú repertoár slov, slovných spojení a gramatických štruktúr, s ktorými sa žiak oboznamuje v rámci tematických okruhov a funkcií jazyka. Osvojovanie gramatických javov prebieha prostredníctvom opakovaného používania i aktívneho precvičovania slovných spojení a jednoduchých viet v konkrétnych, zmysluplných situáciách v rámci stanovených tematických okruhov. Nižšie uvedený zoznam slúži na orientáciu v tom, aké jazykové prostriedky žiak používa v konkrétnych komunikačných situáciách.

Pojmové okruhy

- vyjadrenie existencie: sloveso byť v prítomnom a minulom čase,
- vyjadrenie vlastníctva: sloveso mať v prítomnom a minulom čase, privlastňovacie zámená,
- vyjadrenie priestorových vzťahov: *smer, miesto, poloha, diaľka, vzdialenosť, predložkové väzby, príslovky miesta,*

- vyjadrenie časových vzťahov: konkrétny čas, určitý a neurčitý čas, dĺžka trvania deja, časové ohraňovanie deja, termíny, dátumy, deje a udalosti, časová postupnosť činností a dejov súvisiacich so životom žiaka, jednorazové, prebiehajúce a opakované činnosti, odkazovanie na prítomnosť, minulosť a budúcnosť,
- vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov: *počet, poradie, množstvo, dĺžka, hmotnosť, miera*, objem, porovnávanie počtu, množstva a miery,
- vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov: rozmery a miery (dĺžka, šírka, výška, hĺbka, vzdialenosť, váha, hmotnosť, objem, plocha, teplota), stav zraku, sluchu, chuť, vôňa, farba, materiál, látka, vek, fyzický stav,
- vyjadrenie mentálnych procesov: myslenie, pamäť, pocity,
- vyjadrenie logických vzťahov: priraďovanie, protiklady, príčina, dôvod, následok,
- vyjadrenie modality: postoj hovoriaceho – *oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie a želacie vety* na základe modelových viet,
- používanie osvojených jazykových a mimojazykových prostriedkov kohézie (gestikulácia, mimika, dodržiavanie vhodnej vzdialenosti s komunikujúcou osobou v danej komunikačnej situácii),
- nácvik vhodnej vetnej melódie a dôrazu; uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti (kvantita, slovný prízvuk, splývavá výslovnosť),
- jednoduchý opis niekoho alebo niečoho, jednoduchá charakteristika niekoho na základe pomocných otázok.

Lexikológia

- *slovná zásoba*: osvojovanie ročne približne 200 – 250 lexikálnych jednotiek aktívne a 100 receptívne, najfrekventovanejšie páry antoným a synonym, aplikácia osvojených lexikálnych jednotiek a ustálených slovných spojení,
- používanie slovníkov a príručiek: práca so slovensko-maďarským a maďarsko-slovenským prekladovým slovníkom a s obrázkovým slovníkom, synonymickým slovníkom, frazeologickým slovníkom, Pravidlami slovenského pravopisu, slovníkom cudzích slov pre školy, Krátkym slovníkom slovenského jazyka.

Zvuková stránka reči a pravopis

- *správna výslovnosť, artikulácia, intonácia, sila hlasu, pauza, tempo, dynamika a rytmus*,
- výslovnosť slabík *de, te, ne, le, di, ti, ni, li* v najfrekventovanejších slovách, výslovnosť „i“ po tvrdých spoluhláskach v najfrekventovanejších slovách cudzieho pôvodu a vo zvukomalebných slovách,
- *slovenská abeceda, delenie slovenských hlások*; kontrastívne znaky maďarskej a slovenskej abecedy, *hláska a písmeno*,
- písanie odlišných *spoluhlások (s, š, č, ď, dž, ť, ň, ľ, í, ý, ž)*, *samohlások (ä, y, ý)* a *dvojhlasok (ia, ie, iu, ô)*,

- významotvorná funkcia dĺžky samohlások,
- *delenie slov na slabiky* s využitím osvojených a utvrdených vedomostí z maďarského jazyka,
- *rozdeľovanie známych slov* s dvojhláskami a so slabikotvornými spoluhláskami,
- písanie známych slov so slabikami *de, te, ne, le, di, ti, ni, li; hy, chy, ky, gy, dy, ty, ny, ly; ži, či, ši, dži, ci, dzi, ji*,
- písanie *i/y, í/ý* v koreni najfrekventovanejších slovenských slov *po tvrdých a mäkkých spoluhláskach*,
- *pravidlo o rytmickej krátení* a jeho aplikácia,
- *pravopis vlastných mien – osobných mien, zemepisných názvov miest a obcí*,
- písanie *interpunkčných znamienok za oznamovacími, opytovacími, rozkazovacími, želacími a zvolacími vetami*.

Morfológia

- *podstatné mená: rod a číslo* najfrekventovanejších podstatných mien (osvojených a používaných v rámci tematických okruhov),
- *prídavné mená: praktické používanie zhody prídavných mien s podstatnými menami*,
- *predložky: systematizácia poznatkov predchádzajúceho cyklu* (vyjadrenie miesta, smerovania, času, prostriedku a účelu pomocou predložiek) a ich vhodné používanie,
- *slovesá: tvorenie a používanie správnych tvarov sloviess podľa osoby, čísla a času; modálne slovesá* (*chcieť, musieť, vedieť, môcť*),
- *príslovky: času, miesta, spôsobu, príčiny* – praktické používanie správnych tvarov sloviess s príslovkami,
- *zámená: praktické používanie osobných, ukazovacích, opytovacích a privlastňovacích zámen*.

Syntax

- *vety podľa zámeru hovoriaceho, tvorenie jednoduchých viet podľa obsahu, správna intonácia viet a pravopis, kladné a záporné vety*,
- *jednoduchá veta: tvorenie jednoduchých viet s použitím osvojenej slovnej zásoby v rámci tematických okruhov*.

3. Sociolingválna zložka je zameraná na stratégie vhodnej komunikácie v rôznych situáciách a rozvoj interkultúrneho povedomia.

- sprievodné gestá na podporu komunikácie v interakcii a produkcii,
- vybrané aspekty každodenného života ľudí v rôznych kontextoch a oblastiach (rodina, stravovanie, denný režim, činnosti vo voľnom čase, cestovanie a pod.),
- spoločenské konvencie (návštevy, oslavy, oblečenie, správanie sa v súkromných a verejných

- priestoroch a pod.),
- súkromná a verejná komunikácia: rozhovory doma, v škole, na nákupoch, na pošte, na železničnej a autobusovej stanici, ústne blahoželanía, telefonovanie, SMS, e-mail, čet, pozdravy z výletov – primerané jazykovej úrovni a veku žiakov,
 - základné podobnosti a rozdiely medzi kultúrami (napr. sviatky, zvyky, tradície v rodine a pod.).

4. Tematické okruhy slúžia na vytváranie rôznych komunikačných situácií a tvoria kontext pre praktické používanie jazyka s využívaním primeranej slovnej zásoby a gramatických javov. Zároveň vytvárajú priestor pre aktívne uplatnenie medzipredmetových vzťahov a prierezových gramotností.

Rodina a spoločnosť: členovia rodiny, príbuzenstvo, priatelia, meno žiaka, rodičov a súrodencov, osobné údaje žiaka, vek rodičov a súrodencov, život v rodine, pomoc rodičom, vzájomná pomoc v rodine, charakteristika členov rodiny, povolanie rodičov, záľuby a zamestnania členov rodiny, adresa bydliska žiaka a starých rodičov, režim dňa, sviatky, zvyky a tradície.

Domov a bývanie: dom/byt, miestnosti v dome/v byte, opis miestností, zariadenie domu/bytu, stroje a prístroje v domácnosti, činnosti v dome/byte, v okolí domu, udržiavanie čistoty a poriadku, skrášľovanie bytu/domu a prostredia, pomoc v domácnosti, domáce práce, režim dňa rodiny, orientácia v meste/dedine, prostredie, bydlisko, rastliny a zvieratá v najbližšom okolí.

Voľný čas a záľuby: určenie času, ročné obdobia, karneval, činnosti v rámci voľného času, knihy a čítanie, hry, športové aktivity, turistika, základná umelecká škola, centrum voľného času, knižnica, pravidlá slušného správania počas zábavy a športovania.

Doprava a cestovanie: dopravné prostriedky, cesta do školy, školský výlet, kultúra cestovania, najdôležitejšie dopravné značky a predpisy pre chodcov a cyklistov, mestská doprava.

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie: ľudské telo, zdravie, choroby detí – predchádzanie chorobám, nehoda/úraz, osobná hygiena, u lekára/zubára, obliekanie podľa počasia, odev a obuv, zdravá výživa, jedlá, správna životospráva, význam športu, vychádzky, exkurzie, výlety, hry v prírode.

Vzdelávanie a práca: budova a okolie školy, adresa školy, personál školy, trieda, zariadenie triedy, život v škole, režim dňa žiaka, vyučovacie predmety, rozvrh hodín, učebné pomôcky, činnosti v škole, dištančné/on-line vzdelávanie, vysvedčenie, záujmové krúžky, záujmová a mimoškolská činnosť, školská knižnica, centrum voľného času, kalendár, školský rok, prázdniny, skrášľovanie triedy a školy.

Obchod a služby: kultúra nakupovania, spôsob nákupu a platenia, tovar, množstvo, základné potraviny, zelenina, ovocie, kvety, darčeky, občerstvenie, pošta, vyplnenie sprievodky na balík, pohľadnica, cukráreň, divadlo, kino, nákupy v rozličných obchodoch, v tržnici.

Človek a príroda: domáce zvieratá a ich mláďatá, poľné a lesné zvieratá, zvieratá v zoo, život v lese, na lúčach, poliach; rastliny, premena prírody a činnosti ľudí a zvierat podľa ročných období, ochrana životného prostredia, počasie, poľnohospodárske práce, práce v ovocnom sade a záhrade.

Naša vlasť: mesto/dedina, adresa, naša obec, naše mesto, základné poznatky o Slovenskej republike, Bratislava – hlavné mesto Slovenska, bydlisko a blízke okolie, okresné mesto.

5. Druhy textov predstavujú priestor na aplikáciu jednotlivých komunikačných jazykových činností a stratégií. Využívajú sa rôzne autentické, prípadne upravené vecné a literárne texty, texty z médií na primeranej úrovni náročnosti v printovej, audiovizuálnej a digitálnej forme.

Súvislé a nesúvislé texty obsahovo zamerané na tematické okruhy:

- texty osobného charakteru: *blahoželania, vinše, pohľadnice, krátke správy (SMS, čet, e-mail), jednoduché súkromné listy, poznámky a odkazy,*
- *jednoduchý opis* niekoho alebo niečoho, *jednoduchá charakteristika* niekoho na základe pomocných otázok (napr. opis osoby/predmetu, návody, ilustrované návody, inštrukcie, jednoduché recepty a pod.),
- texty spojené so školským prostredím: rozvrh hodín, pokyny v učebniciach, jednoduché náučné texty z učebníc, detských časopisov a encyklopédií s vizuálnou podporou, jednoduché *formuláre (žiacky preukaz, čitateľský preukaz, sprievodka na balík a pod.), jednoduché osobné dotazníky, pozvánky,*
- reklamné texty: *letáky, katalógy, brožúry, plagáty, programy, jedálne a nápojový lístok,*
- publicistické texty v novinách alebo na internete: *inzeráty, krátke správy, jednoduché rozhovory, predpoveď počasia,*
- verejné nápisy a tabule: bežné *nápisy* na verejných priestranstvách, *informačné a smerové tabule, plány, mapy, výstrahy, piktogramy.*

Literárne texty

- *rozprávky:* ľudové a autorské rozprávky,
- slovenské *ľudové rozprávky (charakteristické prvky ľudových rozprávok na základe vedomostí z maďarského jazyka a literatúry, čarovné prvky, rozprávkové motívy, hrdinovia ľudových rozprávok,* podobní a odlišní hrdinovia slovenských a maďarských ľudových rozprávok, kompozícia ľudových rozprávok, najznámejší *zberatelia ľudových rozprávok),*
- *autorské rozprávky:* rozprávky pre deti od slovenských autorov (rozdiel medzi ľudovými a autorskými rozprávkami, hlavné znaky rozprávky),

- *ľudové piesne, detské hry, krátke útvary ľudovej slovesnosti: príslovia a porekadlá* viažuce sa k práci, *hádanky, pranostiky* (podobné motívy v slovenskej a v maďarskej ľudovej slovesnosti), slovenské ľudové piesne, tematika a stavba (prednes ľudových riekaniek, vyčítaniek, krátkych básní, hádaniek, detských hier, textov detských piesní),
- obrazy zo života detí a prírody: krátke *básnické a prozaické diela* zo súčasnej slovenskej literatúry pre deti a mládež (detský hrdina, *hlavné a vedľajšie postavy, štruktúra básne: verš, strofa, rytmus, rým*; charakteristika literárnych hrdinov a prostredia),
- *obrázkový príbeh, komiks*.

6. Počúvanie a čítanie s porozumením, práca s textom

Počúvanie s porozumením

- aktívne počúvanie textov v podaní učiteľa (vzorové čítanie a predčítanie veku primeraných textov),
- počúvanie zvukových nahrávok veku primeraných vecných a literárnych textov (rozprávky, krátke dialógy, básne, piesne a pod.),
- porozumenie jednoduchým otázkam, krátkemu súvislému prejavu, resp. dialógu s menším počtom neznámych slov,
- pochopenie bežných príkazov, pokynov, pozdravov, zdvorilostných fráz a kratších veku primeraných prejavov a reagovanie na ne,
- rozlišovanie komunikačného zámeru v počúvanom texte,
- globálne porozumenie súvislým textom primeraným veku a kratším literárnym ukážkam s menším počtom neznámych slov,
- pochopenie dejovej podstaty veku primeraných rozhlasových a televíznych programov.

Čítanie s porozumením

- správna výslovnosť, intonácia, prízvuk, tempo, rytmus, melódia, sila hlasu dôraz, pauza
- plynulé hlasné a tiché čítanie,
- hlasné a tiché čítanie s porozumením súvislých a nesúvislých, vecných a literárnych textov,
- čítanie s porozumením a výrazné čítanie textov z jednotlivých jazykových štýlov (jednoduchý náučný, administratívny) a slohových postupov (rozprávací a informačný),
- vyhľadávanie kľúčových slov a základných informácií v texte,
- výrazné čítanie známych literárnych ukážok,
- samostatné čítanie,
- predčítanie známych textov,
- informačné čítanie – získavanie informácií, kľúčové slová, hlavná myšlienka,

- práca s informáciami – základné a doplňujúce, špecifické informácie,
- čítanie veku primeraných dialogických textov,
- čítanie s dôrazom na rolu – rolové čítanie,
- vyjadrenie pochopenia rozdielu medzi reálnym a imaginárnym svetom, uvádzanie príkladov na využitie fantázie,
- identifikovanie základných stavebných prvkov textu (nadpis, strofa, odsek), odlíšenie textu od ilustrácie, poézie od prózy,
- spoznávanie dostupných knižníc a ich využívanie (triedna knižnica, školská knižnica, mestská/obecná knižnica).

Práca s textom

- práca s veku primeraným vecným a literárnym textom, so súvislým a nesúvislým textom (napr. *nápisy, jedálne lístky, cestovné poriadky, programy, letáky, oznámenia, správy* a pod.), práca s *ilustráciami*, situačnými obrazmi, jednoduchými obrazovo-písanými textami,
- *členenie textu* na menšie významové celky (dávať im vhodné *nadpisy*), na *úvod, jadro a záver*,
- spájanie viet a tematických jednotiek do súvislých celkov, usporiadanie činností a dejov podľa *časovej postupnosti*,
- pochopenie významu niektorých neznámych slov z kontextu prečítaného textu,
- rozlišovanie komunikačného zámeru v čítanom texte,
- predvídanie z počutého alebo prečítaného textu,
- práca so slovníkmi a príručkami,
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných pocitov, myšlienok a zážitkov z textu, ilustrácie a z obrázkov verbálnym aj neverbálnym spôsobom,
- vyjadrovanie postoja k prečítanému alebo počutému textu, k literárnym hrdinom, zobrazenej téme,
- formovanie empatie, súcitu, hodnôt a postojov na základe čítaného alebo počúvaného textu,
- vyrozprávanie zážitkov z divadelného, filmového a rozhlasového predstavenia,
- hranie rolí podľa známych textov (aj literárnych).

7. Tvorba dialógov a súvislých prejavov

Štylizácia a kompozícia

- zoštylizovanie viet a vetných konštrukcií, syntaktické usporiadanie jednoduchých viet podľa modelov, usporiadanie myšlienok podľa časovej postupnosti, členenie prejavu na *úvod, jadro a záver, osnova* prejavu – rozvíjanie jednotlivých bodov prejavu na základe otázok,

- *reprodukcia* kratších prečítaných a vypočutých veku primeraných vecných a literárnych textov, jednoduchých opisov, charakteristík, pracovných postupov a výkladov v učebnici a v detských časopisoch na základe osnovy alebo pomocných otázok,
- postupnosť dejov pri opise pracovného postupu,
- *rozprávanie*, jednoduchý *opis s rozprávaním*, *hranie rolí* na základe jednoduchých krátkych textov,
- *členenie textu* na menšie logické celky,
- zadávanie pokynov, tvorenie jednoduchých viet podľa obsahu, tvorba otázok, tvorba odpovedí na jednoduché otázky, tvorba krátkych súvislých textov spájaním viet v rámci osvojených tém,
- príprava a prednes krátkych dialógov a situačných hier v rámci osvojených tém,
- vyjadrenie kľúčových informácií v informačnom texte: *oznam*, *správa*,
- tvorenie jednoduchého nelineárneho textu (*zoznam*) a obrazovo-písaného textu (*pozvánka*).

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je rozvíjanie čitateľskej a pisateľskej gramotnosti žiaka, aby dokázal vyjadriť svoje myšlienky, pocity a spracovať informácie, zapojiť sa do komunikácie v rozličných sociálnych kontextoch.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus:

- Globálne pochopiť podstatu vypočutých a prečítaných textov s menším počtom neznámych slov.
- Primerane veku a schopnostiam komunikovať (ústne a písomne) v rámci tematických okruhov.
- Jednoduchým spôsobom opísať problém, vyjadriť a obhájiť svoj názor na určitú tému.
- Aplikovať osvojené lexikálne jednotky, štylizovať vety a vetné konštrukcie.
- Samostatne, správne a plynule čítať s porozumením veku primerané vecné a literárne texty.
- Pracovať s vecným a umeleckým textom, so súvislým a nesúvislým textom.
- Analyticky a kriticky vyhodnocovať čítaný a počutý text (primerane svojmu veku a schopnostiam).
- Uplatňovať stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu.
- Vyhľadať v primeranom umeleckom i vecnom texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiadať ich podľa významu a dôležitosti.

- Prerozprávať prečítané a vypočuté veku primerané texty so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti.
- Vyjadrovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.
- Uplatňovať stratégie tvorby písaného textu, regulovať vlastný proces písania, uplatniť znalosti pravopisných pravidiel.
- Aplikovať nadobudnuté vedomosti z ortoepie, ortografie, lexikológie, morfológie, syntaxe s dôrazom na odlišnosti od maďarského jazyka.
- Samostatne pracovať so slovníkmi (aj s elektronickými), príručkami, lexikónmi a encyklopédiami.
- Získať a spracovať informácie z rôznych informačných zdrojov (tlačených, digitálnych, audiovizuálnych), veku primerane kriticky posúdiť pravdivosť informácií, spoľahlivosť zdrojov a ich zmysluplné využitie.
- Uplatňovať tvorivosť pri riešení úloh, problémov a projektov, efektívne pritom spolupracovať v kolektíve.
- Využívať jazyk na efektívnu spoluprácu a predchádzanie konfliktov, nenásilnú komunikáciu (schopnosť aktívne počúvať, porozumieť, inšpirovať, spolupracovať, empaticky komunikovať).

Komunikačné jazykové činnosti (receptia, produkcia, interakcia)

Výkonový štandard

Výkonový štandard zahŕňa očakávaný výkon žiaka na konci cyklu a je zostavený podľa jednotlivých zložiek základného komponentu (receptia, produkcia a interakcia).

Receptia/Počúvanie s porozumením

Žiak vie/dokáže:

- využívať jednoduché stratégie porozumenia textu: identifikovať a písomne zaznamenať kľúčové slová počúvaného textu, napísať stručné zhrnutie kľúčových informácií, triediť informácie (základné a rozširujúce, špecifické, podstatné a menej podstatné), tvoriť otázky k textu, organizovať informácie pomocou jednoduchých grafických nástrojov, pojmového mapovania a pod.,
- aktívne počúvať hovorené prejavy iných, klásť otázky k obsahu a k jazykovým prostriedkom textu,
- porozumieť krátky ústny prejav a rečový zámer partnera (učiteľa, spolužiakov, rovesníkov a dospelých) v bežných komunikačných situáciách,
- porozumieť jednoduchým rečovým prejavom informatívneho charakteru s tematikou každodenného života (oznamy, inštrukcie, opisy, odkazy, pokyny, upozornenia, rady) prednesenom v primeranom tempe reči a v spisovnom jazyku,
- sledovať s porozumením jednoduchú prezentáciu na známu tému,

- pochopiť podstatu autentických rozhovorov a kratších súvislých prejavov (rozprávanie o zážitkoch, informácie o knihách, návody a jednoduché recepty), v ktorých hovoriaci hovoria kultivovanou slovenčinou v prirodzenom tempe,
- globálne pochopiť súvislé texty v rozsahu max. 5 minút s menším počtom (5 – 6) neznámych slov prednášané učiteľom, resp. vypočuté zo zvukovej nahrávky,
- porozumieť základným informáciám z rozhlasových a televíznych správ s tematikou každodenného života, ktoré sú prednesené v primeranom tempe reči,
- zachytiť v počutom texte základné informácie potrebné k porozumeniu textu,
- používať pri porozumení textu primerané znalosti slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov (viacvýznamovosť, ustálené spojenia, frazémy, odborné slová, slovotvorné vzťahy atď.),
- porozumieť explicitným významom a vyvodiť základné implicitné významy z počúvaného textu a získané informácie stručne zhrnúť,
- samostatne odpovedať na otázky na základe vypočutého textu,
- informácie a vyodené súvislosti z počúvaného textu objasniť, konfrontovať s vlastnými znalosťami a skúsenosťami, vyjadriť svoj názor a podložiť ho argumentmi, zdieľať a prezentovať ho v skupinovej diskusii.

Recepcia/Čítanie s porozumením

Žiak vie/dokáže:

- samostatne, správne a plynule čítať s porozumením veku primerané vecné a literárne texty,
- samostatne čítať s porozumením dlhšie vecné a literárne texty (cca 70 – 80 riadkov) vo veku primeraných detských a populárno-náučných časopisoch, v magazínoch a on-line príspevkoch,
- globálne pochopiť podstatu súvislých a nesúvislých textov s menším počtom neznámych slov,
- vyhľadať kľúčové slová, základné a doplňujúce, špecifické a detailné informácie v rôznych veku primeraných súvislých, nesúvislých, vecných a literárnych textoch,
- pochopiť logickú štruktúru jednoduchšieho textu na základe obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov,
- vyhľadať v umeleckom i vecnom texte explicitne a implicitne vyjadrené informácie a usporiadať ich podľa významu a dôležitosti,
- z kontextu prečítaného textu pochopiť význam niektorých neznámych slov a slovných spojení,
- logicky usporiadať myšlienky a členiť text na menšie významové celky,
- samostatne odpovedať na otázky a tvoriť otázky k prečítaným textom,
- nájsť súvislosti medzi myšlienkami/jednotlivými časťami textu,
- kriticky hodnotiť obsah, jazyk a textové prvky prečítaného textu,
- vyvodiť záver zo zistených súvislostí medzi informáciami v texte,

- primerane veku vecne argumentovať – zdôvodniť úsudok s odkazom na text,
- formou tichého čítania skontrolovať vlastný text s cieľom identifikovať a opraviť chyby, pričom pri oprave aplikuje nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie a zo syntaxe,
- samostatne pracovať so slovníkmi, príručkami, lexikónmi, encyklopédiami a s elektronickým slovníkom na webovom sídle www.slovník.juls.savba.sk.

Produkcia/Ústny prejav

Žiak vie/dokáže:

- začať, udržať a ukončiť komunikáciu s osobami hovoriacimi po slovensky primerane danej spoločenskej situácii v rámci tematických okruhov, pričom zosúlaďuje výber jazykových prostriedkov s cieľom komunikácie,
- rešpektovať názor komunikačného partnera, námietku alebo nesúhlas vyjadriť sociálne primeraným spôsobom,
- jednoduchým spôsobom opísať problém, vyjadriť vôľu a pocity, zaujať stanovisko, vyjadriť svoj názor na určitú tému a kultivovaným spôsobom ho obhájiť,
- analyzovať a hodnotiť hovorené prejavy iných, svoje stanovisko podoprieť argumentmi,
- odpovedať na otázky a tvoriť otázky k prečítaným a vypočutým textom,
- po príprave prerozprávať prečítané a vypočuté veku primerané texty so zachovaním časovej a príčinnej postupnosti,
- predniesť krátku, vopred pripravenú prezentáciu na známu tému,
- vyjadriť svoj čitateľský dojem z prečítaného textu na základe subjektívnych pocitov,
- zaujať stanovisko k prečítanému literárnemu textu a k postavám v literárnych ukážkach,
- hodnotiť správanie postáv na základe všeobecne platných morálnych hodnôt,
- po príprave vytvoriť krátky súvislý text (napr. opis, výsledok pozorovania a pod.) na danú tému v rámci tematických okruhov s využitím osvojenej slovnej zásoby,
- vo svojom prejave používať rôzne druhy viet podľa obsahu a podľa zámeru hovoriaceho,
- po príprave použiť dané slová, slovné spojenia a ustálené slovné spojenia vo svojom prejave,
- svoju výpoveď usporiadať podľa logickej a časovej postupnosti,
- po príprave stručne vyrozprávať svoj zážitok a jednoduchý príbeh, referovať o učive z ostatných vyučovacích predmetov, ktoré si už osvojil vo vyučovacom jazyku,
- na základe východiskového textu vytvoriť a zahrať dialógy a situačné hry na osvojené témy,
- riešiť vo dvojici alebo v skupinách jednoduché problémy, uplatňovať pravidlá skupinovej diskusie a tímovej spolupráce,
- vo svojom prejave aplikovať nadobudnuté vedomosti z ortoepie, lexikológie, morfológie a syntaxe,

- pri príprave hovoreného textu používať vhodné obsahové, kompozičné, jazykové a vizuálne stratégie,
- vo svojom prejave uplatňovať pravidlá spisovnej výslovnosti, vhodnú moduláciu hlasu a vhodné jazykové, poprijazykové a mimojazykové prostriedky,
- v komunikačnej situácii používať vhodný spoločenský tón v súlade s cieľom komunikácie a prostredím, v ktorom sa daná komunikácia uskutočňuje.

Produkcia/Písomný prejav

Žiak vie/dokáže:

- využívať písanie ako učebnú stratégiu pri práci s textom (identifikovať a vypísať kľúčové slová, zapísať dôležité poznámky, parafrázovať určité časti textu, klásť relevantné otázky k obsahu textu),
- používať pri tvorbe písaného textu vhodné obsahové, kompozičné, jazykové a grafické stratégie,
- zhromažďovať informácie k textu z viacerých informačných zdrojov, posúdiť pravdivosť informácií a spoľahlivosť zdrojov,
- napísať stručnú osnovu prejavu, prečítaného alebo vypočutého vecného a literárneho textu,
- tvoriť kratšie slohové útvary/žánre známe z predchádzajúcich cyklov,
- aplikovať osvojené lexikálne jednotky, štylizovať vety a vetné konštrukcie podľa modelov,
- napísať jednoduchú charakteristiku podľa vonkajších znakov osoby a jej charakterových vlastností,
- tvoriť krátky súvislý písomný text na danú tému s využitím osvojenej slovnej zásoby,
- stručne opísať osobu, predmet, prírodu a prostredie, bežnú činnosť a jednoduchý pracovný postup na základe modelových viet,
- pri tvorbe vlastného textu aplikovať nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a zo slohu,
- po príprave a podľa vzoru napísať súkromný list, pohľadnicu na danú tému a dodržiavať pravidlá písania veľkých písmen v korešpondencii,
- vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému SMS, e-mail a čet, krátke oznámenie a správu,
- vytvoriť na zadanú tému jednoduchý opis pracovného postupu s dodržaním časovej a logickej postupnosti, stručný opis s rozprávaním, jednoduchý opis na základe osvojených vedomostí z iných vyučovacích predmetov/vzdelávacích oblastí,
- utvoriť krátky súvislý text s použitím daných slov,
- podľa vzoru napísať štruktúrovaný životopis,
- používať pri úprave formy textu počítačové textové editory.

Interakcia/Ústna interakcia

Žiak vie/dokáže:

- reagovať na otázky a inštrukcie, ktoré sa týkajú osvojených tém a bezprostrednej skúsenosti,
- komunikovať v bežných situáciách, ktoré si vyžadujú priamu výmenu informácií (napr. poskytnúť a požiadať o informácie, požiadať o pomoc, urobiť jednoduché nákupy alebo objednať si jedlo v reštaurácii a pod.),
- efektívne udržiavať spoločenskú konverzáciu prostredníctvom bežných výrazov a fungovaním v rámci základných zvyklostí v situáciách, ktoré sa ho bezprostredne dotýkajú (napr. telefonické rozhovory, privolanie pomoci, podanie informácie, objednávanie produktu a pod.),
- rozvíjať dialóg vecne a aktívne, reagovať na repliky komunikačného partnera,
- uplatňovať zásady kooperácie a zdvorilosti pri vedení dialógu,
- dodržiavať pravidlá vecnej, sociálne primeranej a etickej interakcie v bezpečnom internetovom prostredí,
- identifikovať a sprostredkovať kľúčové informácie z krátkeho bežného textu,
- diskutovať v skupinách na dané témy, uplatňovať pritom argumentačné zručnosti,
- spolupracovať pri riešení problémov v kolektíve, využívať tvorivosť, predchádzať konfliktom reguláciou svojho správania,
- použiť základné neverbálne prostriedky týkajúce sa nadviazania kontaktu a jednoduchej komunikácie.

Interakcia/Písomná interakcia

Žiak vie/dokáže:

- uplatňovať osvojené pravopisné pravidlá v písanej a v elektronickej interakcii,
- sformulovať jednoduché súkromné listy, odkazy, e-maily a textové správy a pod. v rámci osvojených tém,
- zapojiť sa do jednoduchej spoločenskej on-line komunikácie,
- spoločensky vhodne komentovať on-line príspevky iných s použitím osvojenej slovnej zásoby,
- reagovať na správy a oznámenia, ktoré sa ho bezprostredne týkajú,
- formulovať bežnú a úradnú elektronickú korešpondenciu prostredníctvom e-mailu, jednoduché žiadosti, objednávky, prihlášky a pod.

Obsahový štandard

Obsahový štandard pozostávajúci zo siedmich častí je potrebné vnímať ako jeden celok. Jeho jednotlivé časti spolu súvisia, sú neoddeliteľné a navzájom úzko prepojené. Tieto vzájomné väzby vytvárajú predpoklad na to, aby si žiak prostredníctvom využívania rôznych druhov textov a činností osvojoval slovenský jazyk.

1. Funkcie jazyka sú prostriedkom pre dosiahnutie zmysluplnej komunikácie. Ich realizáciu v komunikácii podmieňuje vhodný výber slovnej zásoby a spôsob použitia jazykových prostriedkov. Umožňujú úspešne zvládnuť rôzne komunikačné situácie.

- **Nadviazať kontakt pri stretnutí s osobami hovoriacimi po slovensky:** upútať pozornosť, pozdraviť/odpovedať na pozdrav, predstaviť sa, predstaviť niekoho, reagovať pri predstavovaní, privítať niekoho, rozlúčiť sa.
- **Požadovať a poskytnúť informácie:** požiadať o informáciu, poskytnúť informáciu, potvrdiť informáciu/žiadať potvrdenie informácie, vyjadriť neporozumenie, požiadať o zopakovanie/vysvetlenie informácie, upozorniť na niečo, identifikovať niekoho/niečo.
- **Opísať:** s použitím detailov osobu/predmet/miesto/činnosť/problém.
- **Vyjadriť názor:** zistiť a vyjadriť názor/presvedčenie/stupne istoty, vybrať si z ponúkaných možností a zdôvodniť výber.
- **Vyjadriť schopnosť:** zistiť a vyjadriť znalosť/neznalosť alebo schopnosť vykonať nejakú činnosť.
- **Vyjadriť a zistiť želania a pocity:** vyjadriť radosť, smútok, žiaľ, ľútosť, fyzickú bolesť, zlosť; utešiť, podporiť, dodať odvalu; vyjadriť obdiv, vďaku, pochvalu, sklamanie, prekvapenie; vyjadriť želanie, nádej, požiadavku; vyjadriť strach, znepokojenie; vyjadriť spokojnosť/nespokojnosť, zistiť pocity iných.
- **Predstaviť záľuby a preferencie:** vyjadriť, čo mám/nemám rád/rada, zistiť a vyjadriť, čo niekto má/nemá rád, čo sa niekomu páči/nepáči, vyjadriť, čo uprednostňujem a zdôvodniť to, zistiť a vyjadriť, čo niekto uprednostňuje.
- **Zaujať postoj:** dať pokyn/príkaz, vyjadriť zákaz, požiadať o povolenie a súhlas, vyjadriť súhlas/nesúhlas, vyjadriť odporúčania, príkazy, zákazy so zdôvodnením, sľúbiť, ospravedlniť sa.
- **Vyjadriť návrh a reagovať naň:** navrhnúť niekomu niečo, odpovedať na návrh, požiadať o niečo, odpovedať na požiadavky, poradiť, poďakovať sa, ponúknuť pomoc.
- **Korešpondovať:** vhodne začať a ukončiť list/e-mail, rozvinúť obsah listu/e-mailu, napísať krátku textovú správu.
- **Reagovať na udalosť:** vyjadriť záujem/nezáujem, vyjadriť prekvapenie, pripomenúť niekomu niečo, blahoželať, pozvať a reagovať na pozvanie, jednoducho zhodnotiť udalosť.
- **Porozprávať príbeh a reagovať naň:** vyjadriť, či sa príbeh páči/nepáči a zdôvodniť svoj názor, vyjadriť porozumenie príbehu, začať príbeh, rozvinúť dej príbehu, ukončiť príbeh, samostatne porozprávať príbeh, reprodukovať príbeh/tvorivo prerozprávať príbeh, zhrnúť príbeh, jednoducho zhodnotiť príbeh.
- **Uskutočniť audio/video hovor:** vhodne začať a ukončiť audio/video hovor, vyjadriť neporozumenie, požiadať o zopakovanie/vysvetlenie povedaného.
- **Kooperovať:** v priamom alebo v sprostredkovanom dialógu (telefonickom alebo prostredníctvom internetovej/mobilnej aplikácie), komunikovať primerané množstvo informácií, hovoriť k veci, jasne a zrozumiteľne.

- **Dodržiavať pravidlá skupinovej diskusie:** prihlásiť sa o slovo, počkať na vyzvanie, neskákať do reči, reagovať jazykovo a sociálne primerane, uplatňovať efektívnu dialogickú komunikáciu pri riešení problémov v kolektíve, regulovať svoje správanie a tak predchádzať potenciálnym konfliktom (nenásilná komunikácia).

2. Jazykové prostriedky zahŕňajú slovnú zásobu, výslovnosť a gramatické javy. Predstavujú repertoár slov, slovných spojení a gramatických štruktúr, ktoré si žiak osvojuje v rámci tematických okruhov a funkcií jazyka. Osvojovanie gramatických javov prebieha prostredníctvom aktívneho objavovania jazykových zákonitostí v rôznych komunikačných situáciách, opakovaného používania i aktívneho precvičovania slovných spojení a jednoduchých viet v konkrétnych, zmysluplných situáciách v rámci stanovených tematických okruhov. Cieľom je, aby bol žiak schopný aktívne využívať osvojenú slovnú zásobu a gramatické štruktúry v komunikácii. Nižšie uvedený zoznam slúži na orientáciu v tom, aké jazykové prostriedky žiak používa v konkrétnych komunikačných situáciách.

Pojmové okruhy

- vyjadrenie existencie v priestore a čase,
- vyjadrenie vlastníctva a vlastníka: mať koho/čo, vlastníctvo koho/čoho a používaním lexikálne osvojených privlastňovacích zámen aj pri tvorbe otázok,
- vyjadrenie priestorových vzťahov: miesto, smerovanie, poloha, diaľka, vzdialenosť,
- vyjadrenie časových vzťahov: dĺžka trvania, časové ohraničenie deja, konkrétny a približný čas, termíny, dáta, časová postupnosť dejov, odkazovanie na prítomnosť, minulosť a budúcnosť, jednorazové, prebiehajúce a opakované činnosti, deje a udalosti,
- vyjadrenie kvantitatívnych vzťahov: počet, množstvo, poradie, dĺžka, hmotnosť, miera, objem, stupňovanie, porovnávanie počtu, množstva a miery,
- vyjadrenie kvalitatívnych vzťahov: postava, tvar, forma, rozloha, kvalita, stav zraku, sluchu, farba, vek, hmota/látka/materiál, chute, pachy, vône, spôsob vykonávania činnosti,
- vyjadrenie mentálnych procesov: myslenie, pamäť, pocity,
- vyjadrenie logických vzťahov: priradenosť, podradenosť, stupňovanie, odporovanie, vylučovanie, príčina – dôsledok, účel – prostriedok, podmienka v rámci tematických okruhov,
- vyjadrenie modality: potreby, nutnosti, nevyhnutnosti, možnosti, vôle, pochybnosti, zámeru na základe modelových viet,
- vyjadrenie uvažovania, znalosti, informovanosti, prekvapenia,
- jazykové a mimojazykové prostriedky kohézie: foneticko-fonologické, prozodické, zámená, slovesá, príslovky, citoslovčia, častice, spojky, opakovanie slov, synonymá, oslovenia, mimika, gestá, udržiavanie kontaktu zrakom, vzdialenosťou a polohou tela,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti (kvantita, slovný prízvuk, splývavá výslovnosť, spodobovanie); primeraná modulácia hlasu (vetná melódia, dôraz, intenzita hlasu, tempo),

- vhodné používanie pohybových prostriedkov v dialógu: pohľad očí, mimika, gestá, postoj, podávanie rúk.

Lexikológia

- *slovná zásoba*: osvojovanie ročne približne 200 – 250 lexikálnych jednotiek aktívne, 100 receptívne, aplikácia osvojených lexikálnych jednotiek a ustálených slovných spojení rozličného typu; *tvorenie slov* *odvodzovaním, skladaním, skracovaním*,
- poučenie o slovnej zásobe: *rozvrstvenie slovnej zásoby* (na základe poznatkov z maďarského jazyka) – členenie slovnej zásoby – *spisovné a nespisovné slová* (slang), *cudzíe slová, jednovýznamové a viacvýznamové slová, homonymá, synonymá, antonymá, neutrálne a citovo zafarbené slová, zvukomalebné slová, jednoslovné názvy a ustálené slovné spojenia (združené pomenovania a ustálené frazeologické jednotky)* – porovnanie s maďarským jazykom, funkcia a praktické používanie *frazeologických jednotiek* v komunikácii; preberanie cudzích slov,
- používanie slovníkov a príručiek: práca so slovensko-maďarským a maďarsko-slovenským prekladovým slovníkom, synonymickým slovníkom, frazeologickým slovníkom, školským lexikónom, encyklopédiami, Pravidlami slovenského pravopisu, Pravidlami slovenskej výslovnosti, slovníkom cudzích slov pre školy, Krátkym slovníkom slovenského jazyka, elektronickým slovníkom na webovom sídle www.slovník.juls.savba.sk

Zvuková stránka reči a pravopis

- uplatňovanie pravidiel spisovnej výslovnosti (*slovný prízvuk, splývavá výslovnosť, spodobovanie*), primeraná modulácia hlasu (*vetná melódia, dôraz, intenzita hlasu, pauza, tempo*),
- správna výslovnosť *spoluhlások* na konci slova, *spodobovanie spoluhlások* vnútri slova, *splyvanie spoluhlások* v prúde reči,
- výslovnosť slabík *de, te, ne, le, di, ti, ni, li* v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a v niektorých domácich slovách, výslovnosť „i“ po tvrdých spoluhláskach v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a vo zvukomalebných slovách,
- správna výslovnosť pádovej prípony *-ov*,
- vhodné používanie pohybových prostriedkov v dialógu (pohľad očí, mimika, gestá, postoj, podávanie rúk),
- písanie odlišných spoluhlások (*s, š, č, ď, dž, ť, ň, ľ, í, ř, ž*), samohlások (*ä, y, ý*) a dvojhlasok (*ia, ie, iu, ô*),
- písanie *y/ý* v základných vybraných slovách; písanie *i/y, í/ý* po obojakých spoluhláskach v koreni najpoužívanejších slovenských slov; pravopis slabík *de, te, ne, le, di, ti, ni, li* v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a v niektorých domácich slovách, písanie „i“ po tvrdých spoluhláskach v najfrekvencovanejších slovách cudzieho pôvodu a vo zvukomalebných slovách,
- písanie *i/y, í/ý* v ohýbacích príponách,

- *znelé a neznelé spoluhlásky* v slovenskom jazyku; odlišnosti v spodobovaní spoluhlások v slovenskom a v maďarskom jazyku,
- správne písanie spoluhlások na konci slova, *spodobovanie spoluhlások* vnútri slova,
- významotvorná funkcia dĺžky samohlások, *rozdeľovanie slov* s dôrazom na odlišnosti od maďarského jazyka,
- *pravidlo o rytmickej krátene* a jeho aplikácia,
- *interpunkcia* v jednoduchých vetách a súvetiach, *interpunkčné znamienka*, používanie interpunkčných znamienok: *spojovník, pomlčka, lomka, dvojbodka, bodkočiarka, zátvorky, úvodzovky, tri bodky*,
- odlišné písanie dátumu, oslovenia, zámen a zemepisných názvov v maďarskom a v slovenskom jazyku.

Morfológia

- *podstatné mená*: *všeobecné a vlastné mená, pomnožné podstatné mená*, používanie správnych tvarov podstatných mien podľa vzorov a pádov, *skloňovanie, pády a pádové otázky, predložky, predložkové väzby* podstatných mien podľa pádov, tvorenie a používanie predložkových väzieb podľa pádových otázok a modelov, tvorenie správnych tvarov podstatných mien mužského, ženského a stredného rodu podľa modelov – praktická aplikácia v komunikačných situáciách, tvorenie správnych tvarov frekventovaných cudzích slov, výslovnosť frekventovaných cudzích slov,
- *prídavné mená*: *zhoda prídavných mien s podstatnými menami, predložkové väzby prídavných mien* podľa pádov, tvorenie a používanie predložkových väzieb podľa pádových otázok a modelov, tvorenie správnych tvarov prídavných mien, *vlastnostné prídavné mená (akostné a vzťahové)*, *zvieracie a privlastňovacie prídavné mená, stupňovanie akostných prídavných mien*, tvorenie správnych tvarov prídavných mien tvrdého a mäkkého zakončenia podľa modelov, tvorenie správnych tvarov slovenských a cudzích priezvisk podľa tvarov vlastnostných prídavných mien, vyjadrenie vlastníka privlastňovacími prídavnými menami, tvorenie a používanie privlastňovacích prídavných mien – praktická aplikácia v komunikačných situáciách a pri tvorbe ústneho/písomného prejavu, funkcia prídavných mien v reči,
- *zámená*: odlišné druhy zámen v maďarskom a v slovenskom jazyku, *tvorenie a používanie správnych tvarov osobných, privlastňovacích, ukazovacích a opytovacích zámen* podľa modelov, správne používanie zvrtných zámen *sa, si, svoj* – porovnanie s maďarským jazykom, používanie *neurčitých a vymedzovacích zámen*, používanie dlhších a kratších tvarov osobných zámen v reči, vyjadrenie vlastníka zámenami, využívanie zámen na spájanie viet a vetných celkov, funkcia zámen v textovej nadväznosti,
- *číslovky*: tvorenie správnych tvarov základných čísloviek a ich používanie v reči, správny gramatický tvar počítanej veci, správny gramatický tvar slov vo vetnej štruktúre: *číslovka – predmet – sloveso, zlomkové číslovky*, tvorenie správnych tvarov *radových čísloviek* podľa mode-

- lov, gramatická zhoda radových čísloviek a podstatného mena, odlišnosti od maďarského jazyka: *skupinové, druhové a násobné číslovky*, spájanie skupinových čísloviek s pomnožnými podstatnými menami, používanie druhových a násobných čísloviek, neurčité číslovky – praktická aplikácia v komunikačných situáciách a pri tvorbe ústneho/písomného prejavu,
- *slovesá: činnostné a stavové slovesá, plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá, modálne slovesá, zvratné slovesá* v rámci tematických okruhov, tvorenie správnych tvarov slovies v *oznamovacom* a v *rozkazovacom spôsobe* podľa modelov, *vykanie* v slovenskom jazyku, *neurčitok* – slovníkový tvar slovies v slovenskom jazyku, praktické používanie správnych tvarov slovies s príslovkami, *slovesný vid* a *zvratné slovesá* – praktický nácvik používania dokonavých, nedokonavých a zvratných slovies, *vidové dvojice* – porovnanie s maďarským jazykom, najfrekventovanejšie *väzby slovies* – *odlišné slovesné väzby* v maďarskom a v slovenskom jazyku,
 - *príslovky: príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny* – odlišnosti od maďarského jazyka, odlišovanie prísloviek od prídavných mien a predložkových väzieb podstatných mien, využívanie prísloviek v textovej nadväznosti, tvorenie prísloviek z prídavných mien, *stupňovanie prísloviek*, praktické používanie správnych tvarov slovies s príslovkami,
 - *predložky: predložky s G, D, A, L, I*, predložky s viacerými pádmi, vyjadrenie miesta, smerovania, času, prostriedku a účelu pomocou predložiek,
 - *spojky: tvorenie vetných štruktúr s priradovacími a s podradovacími spojkami* podľa vetných modelov, spájanie slov vo vetách a viet do súvetí pomocou spojok na základe modelov, intonácia a interpunkcia viet so spojkami,
 - *častice: funkcia častíc v komunikácii*, intonácia viet s časticami,
 - *citoslovcia: odlišnosti od maďarského jazyka; funkcia citosloviec v komunikácii*, intonácia viet s citoslovcami.

Syntax

- tvorenie *jednoduchých rozvitých viet*, správny *slovosled* slov vo vetách,
- *vety podľa zámeru hovoriaceho: druhy viet podľa komunikačného zámeru hovoriaceho, kladné a záporné vety*, správna intonácia, obmieňanie rozličných druhov viet, mimojazykové prostriedky vyjadrenia záporu,
- *základné/hlavné vetné členy: podmet a prísudok, vyjadrený a nevyjadrený podmet* vo vete, odlišné *vyjadrenie menného prísudku* v slovenskom a v maďarskom jazyku, tvorenie viet s vyjadreným podmetom, *zhoda prísudku s podmetom* vety – odlišnosti od maďarského jazyka, zhoda slovesa v prísudku s *viacnásobným podmetom*,
- *rozdviacivé/vedľajšie vetné členy: predmet (priamy a nepriamy)*, odlišnosti od maďarského jazyka, rozvíjanie slovesa v prísudku priamym a nepriamym predmetom podľa otázok a modelov s dôrazom na odlišné väzby slovesa v prísudku, *príslovkové určenie miesta, času, spôsobu, príčiny, prostriedku, účelu, miery*, rozvíjanie slovesa v prísudku rozličnými druhmi príslovkových určení vyjadrených príslovkami a predložkovými väzbami podstatných mien s dôrazom

na tvorbu viet a na odlišnosti od maďarského jazyka, *prívlastok (zhodný a nezhodný)*, odlišnosti od maďarského jazyka, rozvíjanie podstatného mena vo vete zhodným a nezhodným prívlastkom, miesto prívlastku vo vete,

- *vetné sklady: prisudzovací, určovací a priradovací sklad*, tvorba viet pomocou skladov,
- stavba jednoduchej vety: *jednočlenné a dvojčlenné vety; vetný základ (slovesný a neslovesný)*, tvorenie jednočlenných a dvojčlenných viet; odlišné druhy jednočlenných viet v slovenskom a v maďarskom jazyku,
- *súvetie*: praktický nácvik tvorby jednoduchých súvetí podľa vetných modelov v rámci tematických okruhov.

3. Sociolingválna zložka je zameraná na stratégie vhodnej komunikácie v rôznych situáciách a rozvoj interkultúrneho povedomia.

- sprievodné gestá na podporu komunikácie v interakcii a produkcii,
- vybrané aspekty každodenného života ľudí v rôznych kontextoch a oblastiach (v rámci tematických okruhov),
- spoločenské konvencie (návštevy, oslavy, oblečenie, správanie sa v súkromných a verejných priestoroch a pod.),
- základné podobnosti a rozdiely medzi kultúrami (napr. sviatky, zvyky, tradície v rodine a pod.),
- súkromná a verejná komunikácia: rozhovory doma, v škole, pri nákupoch, v obchodoch, na pošte, na železničnej a autobusovej stanici, ústne blahoželanía, telefonovanie a pod., SMS, e-mail, čít, pozdravy z výletov – primerané jazykovej úrovni a veku žiakov.

4. Tematické okruhy slúžia na vytváranie rôznych komunikačných situácií a sú východiskom pri tvorbe textov aj na základe osvojených vedomostí z ostatných vzdelávacích oblastí, resp. vyučovacích predmetov. Tvoria kontext pre praktické využívanie jazyka v rôznych situáciách s využitím primeranej slovnej zásoby a gramatických javov. Zároveň vytvárajú priestor pre aktívne uplatnenie medzipredmetových vzťahov a prierezových gramotností.

Rodina a spoločnosť: osobné údaje – adresa, telefónne číslo, dátum narodenia, materinský jazyk; záľuby členov rodiny, domáce práce, deľba práce v domácnosti, pomoc v domácnosti, práca okolo domu; prázdniny a sviatky v rodinnom kruhu, život v rodine, širšie príbuzenské vzťahy, rodinné udalosti: napr. narodenie nového člena rodiny, sobáš, zásnuby, rozvod; rodinný stav, život v neúplných rodinách, život v detských domovoch; priateľstvo, priatelia, osobné a písomné kontakty so známymi a s priateľmi, vzťah k priateľom, rovesníkom, dospelým a k starým; rodinné udalosti (smutné a veselé); zvyky a tradície; riešenie konfliktov medzi súrodencami, členmi rodiny, spolužávanie viacerých generácií, riešenie problémov a vyrovnávanie sa s nimi.

Domov a bývanie: životné podmienky; byt/dom, zariadenie a vybavenie domácnosti; prostredie, v ktorom žijeme – bývanie v meste/na dedine, domov a jeho okolie, utváranie životného prostredia – skrášľovanie bytu/domu, okolia, mesta/dediny, starostlivosť o čistotu prostredia.

Vzdelávanie a práca: základná škola, zariadenie a vybavenie školy, aktivity v škole, telocvičňa, školské ihrisko, školský dvor, školská jedáleň/výdajná školská jedáleň, stravovanie v školskej jedálni, zamestnanci školy, vyučovacie predmety, odborné a špeciálne učebne, laboratóriá; vzťahy v triede – vzťahy so spolužiakmi, vzťah k telesne postihnutým spolužiakom a k žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia; záujmová činnosť v škole, zaujímavosti zo školského života, žiacky parlament, školský časopis, projekty a pod., predmetové olympiády a postupové súťaže; systém vzdelávania na Slovensku, možnosti ďalšieho štúdia a zamestnania, príprava na budúce povolanie, voľba povolania, pracovný trh, druhy povolání a zamestnaní, pracovné činnosti a profesie, nové a zaujímavé profesie, pracovné príležitosti; dištančné/on-line vzdelávanie.

Obchod a služby: možnosti nákupov v meste a na dedine, obchody/služby, nákupy v obchodnom dome, v tržnici, butikoch, maloobchode, merné jednotky a ceny; služby pre obyvateľstvo – centrá krásy a zdravia (kaderníctvo, kozmetika, fitness, wellness); komunikačné situácie v reštaurácii, u obuvníka, opravára hodín a hodínok, v čistiarni, u holiča, u kaderničky, v kvetinárstve, v klenotníctve, v potravinách, v mäsiarstve, v obuvi, v kníhkupectve, v obchodoch so športovými potrebami, v predajni elektroniky, v drogérii a pod.; sieť služieb v mieste bydliska, hotely a hotelové služby; druhy a spôsoby nákupu a platenia, nakupovanie v kamenných a internetových obchodoch (on-line nákupy), kultúra nakupovania a služieb, druhy a spôsoby nákupu a platenia.

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie: časti tela, osobná hygiena, najčastejšie choroby a úrazy, všeobecný lekár, špecialisti v oblasti zdravotníctva, predchádzanie úrazom a chorobám, prvá pomoc, ordinácia, nemocnica, vyšetrenie u lekára, na poliklinike, v nemocnici, domáca lekárnička, lekárska a záchranná služba, lekárska pohotovosť, lekárne, lieky, racionálna výživa, liečivé byliny a čaje, zdravý spôsob života, správna životospráva, stravovanie – stravovací režim, racionálna výživa, obľúbené jedlá a nápoje, kultúra stravovania a stolovania pri rozličných sviatkoch a oslavách, škodlivý vplyv alkoholu, drog a fajčenia, fajčenie, drogy – ochrana a boj proti nim.

Človek a príroda: živá a neživá príroda, kvety a rastliny okolo nás, pestovanie izbových kvetín a rastlín, záhradkárstvo, domáce, poľné a lesné zvieratá, zvieratá ďalekých krajín; počasie – predpoveď počasia; ochrana prírody a životného prostredia, národné parky, chránené oblasti a prírodné rezervácie, separovanie odpadu.

Sociálne kontakty žiakov: osobné a písomné kontakty so známymi a s priateľmi, priateľstvo, priatelia, spoločné aktivity, vzťah medzi spolužiakmi; činnosť v miestnych organizáciách (miestna mládežnícka organizácia), verejnoprospešná práca, aktivity pre deti a mládež, činnosť v kluboch a v zariadeniach pre deti a mládež, charitatívna činnosť.

Doprava a cestovanie: druhy dopravy (železničná, letecká, cestná, lodná), dopravné prostriedky (vlak, autobus, auto, električka, trolejbus, lietadlo, loď a pod.), cestovanie rôznymi dopravnými prostriedkami, dopravné prostriedky – ich výhody a nevýhody, mestská doprava, medzinárodná doprava, osobná a nákladná doprava; dopravné predpisy, cestovný poriadok, cestovné lístky, informačné tabule, orientácia podľa mapy a plánu mesta, predpisy pre chodcov, príprava na cestovanie, v informačnej kancelárii na železničnej a na autobusovej stanici, bezpečnosť pri cestovaní; doprava – cestovanie – životné prostredie, cestovanie po SR a do zahraničia, obľúbené výletné miesta doma a v zahraničí.

Voľný čas a záľuby: voľný čas, aktívne a pasívne trávenie voľného času, záľuby, športovanie, efektívne využívanie voľného času; spoločenské hry, umelecké činnosti (hra na hudobnom nástroji, tanec, maľovanie a pod.); prázdniny – zážitky, aktivity, príbehy, udalosti; činnosti v rôznych kluboch, v centrách voľného času; návšteva knižnice, kina, divadla, koncertu, výstavy, športového alebo kultúrneho podujatia; počítač, tablet, internet, mobilný telefón, kniha, video, CD, rozhlas, televízia; sledovanie významných svetových športových udalostí/šampionátov v televízii; turistika, výlety, táborenie; jazda na bicykli, dopravné predpisy pre chodcov a cyklistov.

Šport: zimné športy, letné športy, celoročné športy, kolektívne a individuálne športy, rozličné odvetvia športu, tradičné športy a športové disciplíny: futbal, hádzaná, volejbal, basketbal, hokej, vodné športy, atletické disciplíny (beh, hod, skok do výšky a pod.), netradičné športy, obľúbený šport, pravidlá v športe, fair play v športe; ihrisko, štadión, plaváreň, posilňovňa, športové centrum, telocvičňa; významné svetové šampionáty, olympijské hry, majstrovstvá sveta a Európy, história olympijských hier; význam športovania pre človeka, zdravý životný štýl; možnosti športovania v mieste bydliska, možnosti športovania v rámci Slovenska; významné športové osobnosti Slovenska; obľúbení špičkoví športovci a olympionici; plavecký a lyžiarsky kurz; iné druhy športu: jazda na koni, karate, džudo, snoubording, florbal a pod.

Kultúra a umenie: knihy, časopisy, noviny, rozhlas, televízia, divadlo, film a hudba v našom živote; kultúrny život v mieste bydliska; významní predstavitelia filmového, divadelného, výtvarného, literárneho a hudobného umenia na Slovensku; literárne umenie, beseda so spisovateľom, básnikom; návšteva divadelného a filmového predstavenia, koncertu populárnej a vážnej hudby; známe maďarské a slovenské divadelné a hudobné telesá na Slovensku; rozličné hudobné žánre, klasická hudba, populárna hudba, ľudová hudba; obľúbený druh hudby, hudobné skupiny, speváci, herci; tanečné umenie, balet, muzikál; známe budovy, pamätníky a sochy v regióne a v SR; návšteva výstavy maľby a grafiky, vernisáž; kultúra obliekania, vhodné a vkusné oblečenie na rôzne príležitosti; móda mladých.

Veda a technika: vymoženosti vedy a techniky, využívanie informačných technológií v každodennom živote; elektrospotrebiče v domácnosti; chemické výrobky okolo nás; potravinársky priemysel; zaujímavosti zo sveta vedy a techniky; technické vynálezy v živote človeka; vedecký pokrok, udeľovanie Nobelovej ceny za vedecký výskum, technické objavy a za prínos pre ľudstvo.

Naša vlasť: základné údaje o SR – rozloha, obyvateľstvo, podnebie; geografická charakteristika: rieky, jazerá, hory, nížiny, mestá; významné priemyselné a kultúrne centrá, prírodné, historické a kultúrne pamätihodnosti v našej vlasti; Bratislava, hlavné mesto SR; opis vlastného regiónu, turistické zaujímavosti regiónu, cestovanie po vlasti – Vysoké Tatry, Košice, krajské mestá, kúpeľné mestá, hrady a zámky na Slovensku; najznámejšie výletné a rekreačné oblasti v SR; zaujímavosti zo života slovenského národa a národnostných menšín.

5. Druhy textov predstavujú priestor na aplikáciu jednotlivých komunikačných jazykových činností a stratégií. Využívajú sa rôzne autentické, prípadne upravené vecné a literárne texty, texty z médií na primeranej úrovni náročnosti v printovej, audiovizuálnej a digitálnej forme.

Súvislé a nesúvislé texty obsahovo zamerané na tematické okruhy:

- texty osobného charakteru: *blahoželanía, pohľadnice, krátke správy (SMS, čet, e-mail), jednoduché súkromné listy, poznámky a odkazy, komentáre,*
- *jednoduchý opis osoby/predmetu, jednoduchá charakteristika, návody, ilustrované návody, inštrukcie, postupy, pravidlá hry, recepty,*
- texty spojené so školským prostredím: *rozvrh hodín, pokyny v učebniciach, jednoduché náučné texty z učebníc, z populárno-náučných časopisov a encyklopédií s vizuálnou podporou, formuláre (preukazy, poštové služby, objednávky, žiadosti a pod.), jednoduché osobné dotazníky, pozvánky, štruktúrovaný životopis,*
- reklamné texty: *letáky, katalógy, brožúry, plagáty, programy, jedálny a nápojový lístok,*
- publicistické texty v novinách alebo na internete: *inzeráty, krátke správy, jednoduché rozhovory, interview, predpoveď počasia,*
- verejné nápisy a tabule: *bežné nápisy na verejných priestranstvách, informačné a smerové tabule, plány, mapy, výstrahy, cestovné poriadky,*
- nové digitálne žánre (napr. *infografiky, komentáre, podcasty, blogy*).

Literárne texty

- *slovenská literatúra pre deti a mládež* (tematika a žánre veku primeranej súčasnej slovenskej literatúry pre deti a mládež),
- *poviedka a román* (dejová osnova príbehu; reprodukcia príbehu podľa otázok a podľa osnovy),
- *básnická a prozaická tvorba* (rozdiel medzi *lyrikou* a *epikou*, ukážky zo slovenskej básnickej tvorby pre deti a mládež; *jazykové prostriedky* – aplikovanie vedomostí a poznatkov z maďarského jazyka a literatúry – *zosobnenie, básnický prívlastok, opakovanie slov, prirovnanie, zdobneniny; lyrika; lyrická, lyricko-epická a epická báseň; štruktúra básne: verš, strofa; rytmus, rým: združený, striedavý, obkročný, prerývaný*),
- ukážky zo súčasnej slovenskej dramatickej tvorby pre deti a mládež,
- *rozprávka: ľudová a autorská rozprávka* (charakteristické prvky rozprávok),

- *povešť: ľudové a autorské povesti; tematika povestí (historické udalosti, miestne povesti); hrdinovia slovenských povestí; spoločné a odlišné črty v rozprávkach, bájach a v povestiach; postava kráľa Mateja a Juraja Jánošíka v slovenských ľudových povestiach,*
- *balada: ľudová a umelá balada (ukážky zo slovenských balád; funkcia rýmu a opakovania v balade),*
- *báj (tematika a hrdinovia slovenských bájí – porovnanie s hrdinami rozprávok),*
- *bájka (ukážky zo slovenských bájok; ľudské vzťahy a charaktery v bájkach; rozdiel medzi bájami a bájkami; zosmiešňovanie a kritika ľudských nerestí v bájkach; ponaučenia z bájok),*
- *krátke útvary ľudovej slovesnosti (najfrekventovanejšie príslovia a porekadlá, hádanky, pránostiky),*
- *ľudové piesne: slovenské ľudové piesne – súčasť kultúrneho dedičstva národa (tematika a stavba ľudových piesní, rým, rytmus, strofa, refrén, opakovanie slov a častí; jazykové výrazové prostriedky ľudových piesní: obrazné pomenovanie, slovosled, prízvuk),*
- *populárne piesne (ukážky textov známych slovenských piesní od známych slovenských textárov).*

6. Počúvanie, čítanie s porozumením, práca s textom

Počúvanie s porozumením

- počúvanie textov v podaní učiteľa (vzorové čítanie a predčítanie vecných a literárnych textov),
- aktívne počúvanie zvukových nahrávok (veku primerané vecné a literárne texty, dialógy, interview a pod.),
- počúvanie primeraných rozhlasových a televíznych správ s tematikou každodenného života prednesené v primeranom tempe reči,
- počúvanie vhodných veku primeraných podcastov,
- sledovanie populárno-náučných audiovizuálnych nahrávok.

Čítanie s porozumením

- plynulé hlasné a tiché čítanie známych vecných a literárnych textov,
- hlasné a tiché čítanie s porozumením súvislých a nesúvislých textov, vecných a literárnych textov,
- čítanie s porozumením veku primeraných digitálnych textov/elektronickej podoby textu (napr. e-knihy, odkazy zadané učiteľom na internete a pod.),
- výrazné čítanie – hlasné, správne a plynulé čítanie (prízvuk, prestávka, sila hlasu, tempo, dôraz) veku primeraných textov z jednotlivých jazykových štýlov (jednoduchý náučný, administratívny) a slohových postupov (rozprávací a informačný),
- predčítanie známych textov,

- informačné čítanie – *získavanie informácií, kľúčové slová, hlavná myšlienka*,
- selektívne čítanie,
- čítanie dialogických textov s prevahou priamej reči,
- čítanie s dôrazom na rolu – rolové čítanie,
- správne členenie textu pri čítaní,
- identifikovanie kľúčových slov, základných, doplnujúcich a špecifických informácií v texte,
- diskutovanie o texte, prezentácia vlastnej interpretácie textu, domýšľanie a tvorba variantu pokračovania textu,
- identifikovanie základných stavebných prvkov textu (nadpis, strofa, odsek), odlíšenie poézie od prózy,
- porozumenie primeraným digitálnym textom s odbornou funkciou – digitálne encyklopédie, webové stránky, prezentácie, inštruktážne videá,
- porozumenie primeraným mediálnym textom – stručná a rozšírená správa, spravodajská reportáž, spravodajský rozhovor, komentár, blog (vlog), podcast,
- porozumenie administratívnym textom: úradné oznamy, formuláre, účet a faktúra,
- aktívne a samostatné využívanie fyzických a elektronických knižníc, orientácia v knižných katalógoch,
- rozširovanie čitateľského teritória (*e-knihy, časopisy, internet, audioknihy*).

Práca s textom

- práca s veku primeraným vecným a literárnym textom, so súvislým a nesúvislým textom,
- predvídanie z počutého alebo prečítaného textu,
- členenie textu na menšie významové celky (dávať im vhodné nadpisy), na úvod, jadro a záver,
- spájanie viet a tematických jednotiek do súvislých celkov, usporiadanie činností a dejov podľa časovej postupnosti,
- pochopenie významu niektorých neznámych slov z kontextu prečítaného textu,
- rozlišovanie komunikačného zámeru v čítanom texte,
- získavanie a spracúvanie informácií z rôznych informačných zdrojov (tlačených, audiovizuálnych, digitálnych) – práca s informáciami,
- sprostredkovanie umeleckého zážitku cez rôzne formy spracovania textu (divadelné, filmové, rozhlasové a iné spracovanie literárnych diel),
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných pocitov, postojov, myšlienok a zážitkov z literárneho, dramatického i filmového spracovania, z ilustrácií verbálnym aj neverbálnym spôsobom,
- motívy, príčiny konania hrdinov, porovnávanie názorov a pocitov hrdinov so svojimi pocitmi, zážitkami a skúsenosťami.

7. Tvorba dialógov a súvislých prejavov

Štylizácia a kompozícia

- používanie vhodnej slovnej zásoby podľa témy a komunikačného zámeru textu,
- využívanie viacerých spôsobov zhromažďovania jazykového materiálu (slov, slovných spojení a vetných celkov) k zvolenej téme s využitím potrebných zdrojov (vrátane jazykových slovníkov) a interakcie s inými osobami,
- aplikácia rôznych druhov nadväzovacích prostriedkov (konektorov) v texte: pripájacie častice, lexikálne opakovanie (zámenné a iné synonymá, antonymá, slovtvorné prostriedky, asociácie), morfológické opakovanie (kategória zhody),
- tvorenie viet (*kladné, záporné, oznamovacie, opytovacie, želacie rozkazovacie, zvolacie vety*),
- spájanie viet a tematických jednotiek do súvislých celkov, usporiadanie činností a dejov podľa časovej postupnosti,
- členenie slohového útvaru na *úvod, jadro a záver*, členenie písomného prejavu na *odseky, téma a nadpis* písomného prejavu,
- zostavovanie osnovy ústnych a písomných prejavov,
- pretváranie viet podľa obsahu a situácie; opytovacie, záporné, rozkazovacie vety, interpunkcia,
- *priama a nepriama reč* pri tvorbe súvislých písomných prejavov,
- *priama reč, uvádzacia veta*,
- *interpunkcia v priamej reči* – porovnanie s maďarským jazykom, pretváranie priamej reči na nepriamu reč a nepriamej reči na priamu reč,
- tvorenie a vyplňanie administratívnych textov: *úradné formuláre, prihláška, životopis*,
- upravovanie obrazovej a grafickej zložky textu pri digitálnych komunikátoch a využitie ďalších možností textového editora,
- príprava prezentácie na danú alebo ľubovoľnú tému v rámci tematických okruhov.

Zážitkovo-dejové prejavy

- *reprodukcia* (ústna a písomná) veku primeraných textov, voľná a stručná reprodukcia, reprodukcia s využitím dialógov, reprodukcia s rozvíjaním tvorivej fantázie, reprodukcia spojená s opisom prírody a situácie,
- *rozprávanie*, prerozprávanie zážitku, príbehu s dejovým napätím, spojené s *opisom prostredia a situácie*; rozprávanie na základe *tvorivej fantázie; dejové napätie*; aktívne používanie jazykových prostriedkov rozprávania; *oživenie rozprávania priamou rečou*.

Hodnotiace prejavy

- *opis osoby, hry, prírody, prostredia, opis pracovného postupu,*
- porovnávanie pri opise,
- *vonkajšia a vnútorná charakteristika,*
- charakteristika priateľa, členov rodiny, charakteristika osoby na základe jej činností,
- charakteristika literárneho hrdinu, postáv, ľudských vzťahov a osudov.

Náučné prejavy

- štruktúra textov náučného charakteru,
- tvorenie primeraných opisov a vysvetlení (z dejepisu, geografie, biológie a z iných vyučovacích predmetov/vzdelávacích oblastí) podľa modelových textov,
- *opis pozorovania, opis na základe exkurzie, jednoduchý odborný opis.*

Administratívne a reklamné prejavy

- *pozvánka, objednávka, štruktúrovaný životopis, vyplňanie rozličných tlačív a dotazníkov, žiacky preukaz, čitateľský preukaz, kratší veku primeraný osobný dotazník a prihláška, plagát, reklama, informačné tabule, nápisy na verejných priestranstvách, piktogramy, brožúry, reklamný materiál, vtipy, komiksy.*